

Univerzita Karlova v Praze

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Znalosti žáků 2. stupně vybrané základní školy v oblasti lidské sexuality
Knowledge of selected students of particular secondary school in the field of
human sexuality

Jitka Fialová

Vedoucí závěrečné práce: PhDr. Jaroslava Hanušová, Ph.D.

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Výchova ke zdraví - Základy společenských věd se zaměřením na vzdělávání

2015

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Znalosti žáků 2. stupně vybrané základní školy v oblasti lidské sexuality vypracovala pod vedením vedoucí práce samostatně. Všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány. Dále prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, 8.7.2015

.....

podpis

Poděkování

Ráda bych na tomto místě vyjádřila poděkování PhDr. Jaroslavě Hanušové, Ph.D. za její cenné rady, metodické vedení, rychlou zpětnou vazbu, ochotu a vstřícnost při vedení mé práce. Chtěla bych také poděkovat své rodině, především manželovi, za morální podporu a trpělivost, kterou mi poskytli. V neposlední řadě děkuji obětavým kolegyním za jejich ochotu při organizaci dotazníkové akce a žákům základní školy v Dobříši za vyplnění dotazníků.

ANOTACE:

V mé bakalářské práci Znalosti žáků 2. stupně vybrané základní školy v oblasti lidské sexuality jsem chtěla zjistit stupeň vědomostí dospívajících žáků o této problematice. V teoretické části jsem zjišťovala relevantní informace z literatury. Dále jsem se věnovala Školnímu vzdělávacímu programu a jeho konkretizaci pro naši základní školu v Dobříši. V praktické části jsem se konkrétně zaměřila na žáky 8. a 9. ročníků. Hlavním cílem bylo empirické zjištění úrovně jejich znalostí v oblasti lidské sexuality před a po výuce předmětu. Dílčími cíli bylo zjistit, zda existuje rozdíl ve znalostech mezi 8. a 9. ročníkem a zda se liší znalosti chlapců a dívek. Jako výzkumný nástroj jsem použila dotazník. Výsledky dotazníkového šetření ukázaly (až na výjimky) vysokou úroveň znalostí. Potvrdily zejména strmý nárůst znalostí po probrání látky, to byl velmi pozitivní výsledek. Prokázaly ovšem také klesající penzum znalostí při ročním odstupu od výuky. Pregnantní to bylo zejména při odpovědích na otázky, které se týkaly spíše teorie. Přínosem bakalářské práce je podrobné a vypovídající zjištění úrovně znalostí v oblasti lidské sexuality žáků 2. stupně vybrané základní školy. Celkem 188 vyplněných dotazníků dává vcelku solidní přehled o úrovni dané problematiky. Důležitým závěrem bylo také to, že se ukázaly oblasti, kde je nevyhnutelně nutné výuku zkvalitnit.

KLÍČOVÁ SLOVA:

Lidská sexualita, dospívání, plánované rodičovství, menstruační cyklus, antikoncepce, sexuálně přenosné choroby, sexuální deviace

ANNOTATION:

In my bachelor thesis "Knowledge of students in the higher classes of selected primary school in the field of human sexuality" I wanted to ascertain the level of knowledge of adolescent students in this field. The theoretical part deals with acquiring relevant information from literature. I also pursued School educational programme and its concrete application in our school in Dobříš. In the practical part I looked into students of 8th and 9th grades. My main goal was an empirical survey of their knowledge in the field of human sexuality before and after attending a special educational subject. Two of my partial targets were to find out, if there is a difference of knowledge between the 8th and 9th grade and also if there is

a difference between knowledge of boys and girls. To accomplish this target I used a questionnaire. The results of the survey showed (with only a few exceptions) a high level of knowledge. The results particularly confirmed a great increase of knowledge after the subject was explained during lessons, showing thus a very positive outcome. The survey also showed a decrease of knowledge after one year gap in the lessons. It was noticeable particularly in answers to the questions relating more to theory. The plus of my work lies especially in detailed and tangible ascertainment of the level of knowledge in the field of human sexuality of students of chosen secondary level of primary school. 188 filled questionnaires in total can give us a solid grasp of the given studied subject. Important finding is also the fact, that the survey showed areas, where there is necessary to improve the quality of teaching.

KEY WORDS:

Human sexuality, adolescence, planned parenthood, menstruation cycle, anticonception, sexually transmitted diseases, sexual deviations

Obsah

1.	Úvod	7
	Teoretická část	9
2.	Základní pojmy k problematice lidské sexuality	9
2.1	Sexualita	9
2.2	Sexuální výchova	9
2.2.1	Sexuální výchova v rodině	10
2.2.2	Institucionalizovaná výchova lidské sexuality	12
2.2.3.	Výchova lidské sexuality na školách	12
3.	Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání	14
4.	Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání Brána do života	17
5.	Závěr teoretické části	21
	Praktická část	22
6.	Kvantitativní výzkum	22
6.1	Cíle, výzkumné otázky a předpoklady praktické části bakalářské práce.....	22
6.2	Metodika výzkumu	23
6.3	Cílová skupina	23
7.	Výsledky a diskuze dotazníkového šetření	25
7.1	Splnění cílů, výzkumných otázek a ověření předpokladů	61
7.2	Doporučení pro praxi.....	65
8.	Závěr.....	68
9.	Seznam použitých informačních zdrojů	70
10.	Seznam příloh.....	71

Motto:

"Sexuální výchova nepředstavuje jen informace o pohlavním životě. Pomáhá také vytvářet žádoucí postoje a učí životním dovednostem. Všechno to raději o dva roky dříve než o pět minut pozdě." (Uzel, 2006, str. 2).

1. Úvod

Čas od času probíhá v naší společnosti poměrně vzrušená diskuse. Kupodivu se nejedná o vyhrocené politické téma či o diskuse nad sestavou našeho reprezentačního fotbalového mužstva, ale o sex. Konkrétně se přetřásá téma sexuální výchova na základních školách - ano či ne!?

Stav věcí je takový: výchova k lidské sexualitě na základních školách je v současné podobě součástí výuky v rámci předmětu Výchova ke zdraví. K výuce slouží metodická příručka Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, z kterého si každá škola individuálně vypravovala svůj Školní vzdělávací program.

Právě proti této příručce a proti celému systému sexuální výchovy protestovalo několik organizací, například Výbor na obranu rodičovských práv (VORP). Argumentace odpůrců sexuální výchovy má většinou společného jmenovatele. Podle nich je tato výchova jakýsi návod k bezstarostnému provozování sexu a sexuálních praktik. Například v petici, kterou VORP inicioval, byla formulována otázka ve smyslu, chcete, aby se vaše děti učily na základní škole souložit bez zábran a výčitek s kýmkoli, kdykoli a jakkoli? Dalším argumentem odpůrců bývá, že sexuální výchova je záležitost pouze rodiny a škola (potažmo stát) do toho nemá naprosto co mluvit. (Nový informační leták VORPu, 2009)

Tradičním odpůrcem výuky lidské sexuality na školách je katolická církev. Vychází z přesvědčení, že muž a žena svázáni církevním svazkem, musí být v tomto svazku doživotně. Dále, že jejich sexuální život musí probíhat bez jakékoli formy antikoncepce (dokonce ani přerušovaná soulož není vhodná) a vůbec největším, přímo smrtelným hříchem, je potrat. Dokonce podle římskokatolické církve nemá člověk mít právo na prenatální genetickou diagnostiku. Tvrdě je také odsuzován mimomanželský pohlavní styk. Co se týká předmanželského sexu, ten je samozřejmě zakázán v jakékoli formě (Šulová, 2011).

Ovšem jednostranné odsuzování katolické církve v této rovině by bylo chybou. Vzhledem ke svému pojetí morálních norem je možné dokonce v některých aspektech považovat církev za spojence. Týká se to zejména jejich boje proti přílišnému rozvoji pornografie, prostituci,

volného sexu, perversních praktik, a také přehnané propagaci či medializaci sexu. Dalo by se říci, že náboženství jde v tomto duchu ruku v ruce s převládajícími společenskými morálními normami. Mimochodem, církve také, ovšem se zmiňovanými výhradami, ve svých farnostech určitý druh rodinné výchovy zaobírající se i sexualitou provozuje. Její konkretizace není ovšem náplní mé práce.

Je nutné zdůraznit, že problematika lidské sexuality neznamena pouze oficiální učení (výchovu). Rodina, školní kolektiv, parta, media atd. provádějí výchovu vlastně mnohokrát i neplánovaně a o to více intenzivněji.

Plně se ztotožňuji s tím, že Výchova ke zdraví s prvky lidské sexuality ve škole je důležitá věc. Třeba už jenom proto, že vzhledem ke snadnému přístupu hlavně k elektronickým masmediím, je dnes rozšiřována přemíra různých, často pochybných či zkreslených informací. Mimochodem, to je také jeden z argumentů (ve smyslu, že informací o sexu či antikoncepci je dost a jsou snadno přístupné), proč některé organizace bojují proti sexuální výchově.

Touto prací si nekladu za cíl množství informací utřídit, uvádět na pravou míru či dokonce odborně vysvětlit, to by byl téměř nadlidský úkol. Chci tuto problematiku přiblížit na základě analýzy znalostí dospívajících žáků na 2. stupni základní školy. Vzhledem k tomu, že učím na základní škole předmět Výchova ke zdraví, je mi to velice blízké.

V teoretické části se pokusím zjistit co nejvíce relevantních informací z dostupné literatury a zároveň ze Školního vzdělávacího programu, o který se samozřejmě musím během práce opírat.

V praktické části se zaměřím na žáky 8. a 9. ročníků vybrané základní školy. Formou pretestového dotazníku se pokusím zjistit, jaké jsou znalosti žáků osmých tříd v oblasti lidské sexuality ještě před nabytím předepsaných znalostí ve škole. Druhé dotazníkové kolo - posttest proběhne u těchto 8. ročníků po probrání učební látky.

U žáků 9. třídy, kde se již lidská sexualita neprobírá, bych dotazníkem chtěla zjistit, kolik vědomostí si žáci zapamatovali z předcházejícího ročníku. Konkrétním záměrem práce bude provést analýzu efektivity učitelské práce. Získat tím zpětnou reflexi pro další výuku na základě vyhodnocení rozdílů ve znalostech mezi 8. a 9. třídou. Dále chci zjistit, zda se liší znalosti chlapců a dívek, a také, zda existuje rozdíl ve znalostech mezi 8. a 9. ročníkem.

Teoretická část

2. Základní pojmy k problematice lidské sexuality

2.1 Sexualita

Ať děláte, co děláte, nic s tím neuděláte. To by mohlo být potměšilé krédo přírody zodpovědné za existenci lidského rodu. Prostě sexualita provází člověka celý život. Už když se narodí, je tvorem pohlavním, navíc je to fenomén, který se nijak radikálně nemění v průběhu celé existence Homo sapiens. Dokonce nás lidi v tomto kontextu někteří badatelé nazývají "*nahou opicí*". (Zvěřina, 2001, str. 11).

Asi nám to v dnešní moderní době nezní nijak pěkně, ale je to prostě tak. Sexuální emoce jsou zakódované v naší DNA a odraz moderní doby se projevuje pouze v určitém směřování. Někdo by mohl namítnout, jaký je rozdíl v sexualitě mezi zvířaty a námi lidmi? Sexuální pud je přece tím nejživočišnějším instinktem nás lidí a navíc, základním biologickým pudem v přírodě je přece reprodukce. I u člověka je sexualita pojímána z velké většiny jako pudový a instinktivní faktor. Největší rozdíl je ovšem v tom, že člověka významně ovlivňují a směřují psychologické a sociálně kulturní faktory. Člověk potom dokáže volání přírody určitým způsobem ať už pozitivně nebo negativně ovlivňovat, modifikovat a někdy dokonce i programově potlačit. To je otázka plánovaného rodičovství či v krajní mezi až umělého potlačování sexuality formou úplné pohlavní abstinence. Pohlavní styk člověka je vlastně oddělen od reprodukce. Je součástí mezilidských vztahů (Šulová, 2011).

Psychologické a sociálně kulturní vlivy na člověka působí mimo jiné v rodině, v kolektivu, partě, vlastně obecně ve společnosti. Svůj podíl na formování člověka v tomto směru by měla mít i odborná výuka ve škole. Další rozdíl mezi ostatními živočichy je, že u člověka je sexualita spojena s nejhlubšími emocemi, tedy s psychikou odrážející se v jeho chování. Zjednodušeně řečeno, člověk žije sexuálně nejenom proto, že mu to káže rozmnožovací pud, nejen proto, že erotika ho baví, ale také proto, že je to výraz lásky a citu.

2.2 Sexuální výchova

V předcházejícím odstavci bylo konstatováno, že člověk a ostatní živočichové se v oblasti sexuality diametrálně liší. Tuto odlišnost mají "na svědomí" psychologické a sociálně kulturní faktory. Jedním z těch nejdůležitějších je výchova, v našem konkrétním případě sexuální výchova. Není to nic nového. Historicky je dáno, že všechny kultury, které jsou na naší planetě doloženy, vždy určitým způsobem podřizovaly sexuální život zvykovým,

mravním či dokonce právním normám. Bez tohoto "svazování" by vznikl jednoznačně chaos (Zvěřina, 2003).

Ovšem pojem sexuální výchova hlavně slůvkem výchova poněkud zavádí. Výchovu máme totiž v moderní době vždy spojenou s nějakou institucí, ponejvíce školou. Je to správné, ale rozhodně jde pouze o součást toho, co nazýváme obecně výchovou. Navíc sexuální výchova je běh na dlouhou trať. Jedná se o dlouhodobý proces začínající vlastně od kolébky a trvající až pomalu do dospělosti. A ta horní věková hranice není rozhodně přehnaná. Skutečně i v dnešní době informačního boomu můžeme nalézt jedince, kteří i v dospělém věku neznají v této oblasti ani základní informace. Paradoxní je, že to platí o profesionálech v tomto oboru (prostitutkách či prostitutech). Podle Pedagogického slovníku je sexuální výchova: „*Výchova směřující k získání návyků, dovedností, znalostí, hodnot, norem a postojů v oblasti fyzických vztahů mezi mužem a ženou.*“ (Průcha, 1998, str. 221).

Vzhledem k tomu, že se věnujeme problematice dětí, tak bychom tuto definici doplnili o adjektiva (pojmy) dlouhodobé, komplexní, erudované, mravní. Dále bychom ji rozšířili na nejen fyzické vztahy, ale vzhledem k tomu, že se jedná o děti, které předpokládáme, ještě nemají pohlavní styk, tak také o výchovu k poznání sexuality jako takové.

2.2.1 Sexuální výchova v rodině

Sexuální výchova zahrnuje spoustu různorodých vstupů. Nejde pouze o informace z různých zdrojů, ale také o vzory chování těch, kteří subjekt obklopují. Zpočátku samozřejmě především rodiny. Dítě nejprve mimoděk vnímá rodinnou atmosféru - jak se rodiče k sobě chovají, jakým tónem spolu mluví, jestli se políbí, pohladí či jinak dokazují svou náklonnost k sobě. A především logicky nejvíce vnímá, jak se rodiče chovají k němu. Toto je nejdůležitější část sexuální výchovy, taková ta neformální, nevědomá. Rodiče při ní úmyslně nevychovávat své dítě, ale celým svým postojem a vzorem mu vštěpují snad nejzásadnějším způsobem budoucí způsob chování. Dítě poměrně rychle nalezne vztah ke svému tělu. Výsledkem je dráždění pohlavních orgánů, protože někdy dokonce už i roční dítě zjistí, že kontakt se svými pohlavními orgány je mu hodně příjemný (Uzel, 2006).

Problém je to v prvním okamžiku pro rodiče. Ti nevědí, jestli je to "normální" a dost často jsou skutečně na rozpacích, jak mají reagovat. V závislosti na tom, jak brzy se dítě setká s vrstevníky opačného pohlaví, zjistí, že má odlišnou koncepci některých tělesných orgánů. Někdy toto rozlišení pohlaví odhalí nejdříve u rodičů. To závisí na faktu, jak otevřeně se rodiče před ním chovají. Klasickou záležitostí jsou rodiny, jejichž příslušníci se i před dětmi koupou nazí. Děti jsou velmi zvědavé a přechází do fáze vyptávání. Tady se už dá

mluvit o skutečné sexuální výchově. Rozhodně není správné potomka za otázky typu, jak se rodí děti, proč jsou v bříšku, jak se tam dostaly, jak se dostanou ven atd. nějak odbývat, zesměšňovat či dokonce trestat. Rodiče se nesmí těchto otázek zaleknout a musí se s nimi vyrovnat. Samozřejmě, že odpovídat musí velmi rozumně s přihlédnutím k duševnímu potenciálu dítěte. Seriózní rozprava či odpovědi jsou důležité i do budoucna, neboť dítě si zafixuje, že rodičů se může zeptat opravdu na vše a že jej rodiče uznávají a berou jako partnera. Sexuologové zjistili, že se dospělí nemusejí bát, že by toho mohli dětem prozradit v rámci sexuality předčasně mnoho, co by třeba narušilo jejich mravnost. Jejich rozumový obzor na to ještě nestačí a oni to vůbec nevnímají (Uzel, 2006).

Možná bychom si mohli dát pozor na opačný extrém. Neboť přísun informací ze všech stran je velký a je lepší, když se choulostivé věci dozvědí od rodičů než od kamarádů. V určitém věku by měla nastat fáze poučení o tom, co je a co není slušné, jak jsou konkrétní činnosti soukromé či veřejné. Když si dítě uvědomí svoji sexualitu natolik, že se začne stydět, měli bychom mu soukromí zaručit a brát to jako normální věc. S tím souvisí i lingvistická stránka sexuální výchovy v rodině. Rodiče by měli být první, kteří naučí dítě nazývat příslušné partie správnými nebo pokud možno přibližně správnými pojmy. Je jasné, že čtyřletému človíčkovi nic neřekne pojem vulva či šourek, ale existuje velká spousta označení, které dokáže dítě přiřadit k příslušné oblasti. Rozhodně velkou, nezastupitelnou úlohu má rodina ve varování před tím, co lze souhrnně nazvat pohlavním zneužíváním dětí. Tady se jedná o komplexní varování před případnou násilnou činností zahrnující únos, okradení, získávání informací a samozřejmě sexuální deviace. Je zajímavé, že rodiče jsou schopni fundovaně varovat děti před nebezpečím plynoucím (pocházejícím) od cizích "zlých" lidí, ale nějak je nenapadne, že relativně velké nebezpečí může hrozit i od členů širšího příbuzenstva. Jedna věc je hlazení, líbání a laskání dítěte a druhá dotýkání se intimních partií. Zde by měly být děti důrazně varovány s tím, že na intimní místa může sahat pouze rodič nebo v případě jeho absence pověřený dospělý a to téměř výhradně při provádění hygieny, preventivní kontrole zdravotního stavu či při ošetřování. Platí to samozřejmě i pro lékaře při prohlídkách či v případě nemoci (Weiss, 2005).

S tím souvisí dosažitelnost, respektive správně - nedosažitelnost literatury či jiných nosičů zobrazujících či popisujících různé úchylné sexuální praktiky (Kolektiv autorů, 2009).

2.2.2 Institucionalizovaná výchova lidské sexuality

První seznámení se sexuální problematikou začíná bezesporu v rodině. Tam se utvářejí zejména citové a vzorové vztahy. Vzhledem k tomu, jak dítě postupně roste, tráví více času mimo rodinu, tedy ve vzdělávacích institucích. Ty postupně plánovitě přebírají tento druh výchovy společně s výchovou v obecném měřítku. To ovšem neznamená, že úloha rodiny se odsouvá definitivně do pozadí. Naopak, máme-li na mysli ideální stav věcí, tak by měla jít výchova ve škole ruku v ruce s výchovou v rodině, dále v kolektivu, zájmových kroužcích či koneckonců i v partě. Již v úvodu jsme psali, že povinná výchova lidské sexuality jako součást Výchovy ke zdraví na školách není vždy rodiči souhlasně vítána. Obávají se, že jejich děti jsou státní institucí naočkovávány k předčasnému sexuálnímu životu nebo, že nebudou dodržovat některá věroučná přikázání atd. Důvodů proč zařadit tuto problematiku jako povinný školní předmět je mnoho a mnohokrát se k nim v následujících řádcích vrátíme. Ovšem hned zpočátku je nutné konstatovat, že i když by to málokdo z dospělých přiznal, tak podle sexuologů je úroveň znalostí mezi dospělými velmi špatná. A to i přes mnohokrát zmiňovaný snadný přístup k množství informací. Stále existuje spousta předsudků a dokonce i mýtů. Snad nečastějšími jsou omyly o škodlivosti onanování (Weiss, 2010).

Opačný přístup je takový, že si rodiče oddychnou, že se už nemusí o nic starat, jen ať si s tím ožehavým tématem ve škole nějak poradí. Ovšem to se bavíme o optimálně fungující rodině. Je známou věcí, že existuje velké množství neúplných rodin (úmrtí, rozvod), kde i přes nejlepší vůli rodičů není možné chybějícího člena rodiny nahradit. Navíc je zde spousta rodin sociálně nepřizpůsobivých, jež výchovu vyloženě podceňují. V tomto případě je institucionalizovaná sexuální výchova vlastně jediným zdrojem erudovaných informací. Bereme totiž jako základní premisu, že zdroj ostatních informací o sexuální problematice z masmedií, kamarádů či party nemusí a většinou také neodpovídá, vědeckým poznatkům.

2.2.3 Výchova lidské sexuality na školách

Oficiální Výchova ke zdraví probíhá nejvíce v základních školách. V jejím rámci a pod její gescí také na různých specializovaných pracovištích či ústavech formou exkurzí a přednášek. Důležité je, že je neoddělitelnou součástí koncepce výuky k prevenci a podpoře zdraví. Je to tak složitý a komplexní systém, že skutečně není v silách běžné rodiny ho pojmout. Samotná výchova lidské sexuality je nejen návod na bezpečný sexuální život, jak to zužují odpůrci tohoto předmětu ve školství, ale děti jsou systematicky informovány o tak důležitých věcech jako je sexuální dospívání, rozdíl pohlavních orgánů muže a ženy, početí, průběhu těhotenství, samotného porodu a mateřství. Automatickou složkou je i výuka správné

terminologie. Nejde pouze o informace, děti jsou vychovávány k optimálním mezilidským a rodinným vztahům, k budování správných postojů, včetně nastínění konceptů řešení psychologických problémů spojené s budoucím partnerským soužitím. Důkladně se věnuje problematice nežádoucího otěhotnění, tedy možnosti antikoncepce. Ale řeší i naopak otázky reprodukčního zdraví a mateřství. Důležitou kapitolou jsou také informace o existenci zneužívání dětí a sexuální kriminalitě. V poslední době se také věnuje hlubší pozornost výuce k toleranci k sexuálním menšinám. Obecně definováno: "*...směřuje výuka v této oblasti k tomu, aby si žáci osvojili a kultivovali odpovědné chování, rozhodování a komunikaci v situacích souvisejících s reprodukčním zdravím, partnerskými vztahy, rodinným životem a rodičovstvím a aby jejich vstup do dospělosti byl provázen odpovědným přístupem ke zdraví a založení rodiny.*" (Kolektiv autorů, 2009, str. 4).

Záběr výchovy lidské sexuality je tak rozsáhlý a komplexní, že ji může skutečně realizovat pouze erudovaný pedagog mající k dispozici rozsáhlý aparát nejnovějších seriozních poznatků z dané problematiky. Tento učitel také dokáže na základě své pedagogické praxe optimálně skloubit výuku s činností rodiny. Neboť pouze spojeným úsilím obou dvou složek je možné dosáhnout skutečné vzdělanosti dětí v tomto životně důležitém oboru. V závěru bych chtěla dodat, že výchovu lidské sexuality na školách plně podporuji, neboť jako přímý výstup se ukazuje, že tento druh výchovy má pozitivní výsledek.

V této oblasti vzdělaná mládež začíná totiž s pohlavním stykem později než ta, která není poučená. Taktéž se ukazuje, že se snižuje množství výskytu pohlavních nemocí a v neposlední řadě je menší počet nechtěných těhotenství (Uzel, 2006).

Množství nejnovějších seriozních poznatků z dané problematiky, z kterých učitelé vycházejí, je ovšem nutné dát do určité linie. K tomu slouží rámcové vzdělávací programy.

3. Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

Od roku 2005 neexistují v našem školství centrální osnovy pro jednotlivé předměty. Platí to i o předmětu Výchova ke zdraví. Koncepce dnešního školství je nastavena tak, že se vychází z Rámcového vzdělávacího programu, který vznikl v roce 2004 a má několik částí určených pro konkrétní stupně školství. Existuje Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (včetně přílohy upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením), Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání základní škola speciální, Rámcový vzdělávací program pro gymnázia, dále Rámcový vzdělávací program pro gymnázia se sportovní přípravou a konečně Rámcový vzdělávací program pro odborné vzdělávání.

Pro naše potřeby (tedy základního školství) využíváme Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání VÚP, Praha 2004. Ten byl Opatřením ministryně mládeže a tělovýchovy Č.j. 15523/2007-22 ze dne 26.6. 2007 pozměněn a dále od 1.1. 2010 byl doplněn o vzdělávací obor Etická výchova. Z těchto podkladů, vlastně metodické příručky si jednotlivé základní školy zpracovávají Školní vzdělávací program. Co se týká problematiky výchovy lidské sexuality, tu obsahuje několik vzdělávacích oblastí. Základní je Člověk a zdraví, která definuje zdraví člověka: *"Zdraví člověka je chápáno jako vyvážený stav tělesné, duševní a sociální pohody. Je utvářeno a ovlivňováno mnoha aspekty, jako je styl života, zdravotně preventivní chování, kvalita mezilidských vztahů, kvalita životního prostředí, bezpečí člověka atd. Protože je zdraví základním předpokladem pro aktivní a spokojený život a pro optimální pracovní výkonnost, stává se poznávání a praktické ovlivňování rozvoje a ochrany zdraví jednou z priorit základního vzdělávání."* (Rámcový vzdělávací program, 2007, str. 72).

V oblasti Člověk a zdraví obsahuje Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání dva předměty: Výchova ke zdraví a Tělesná výchova. Problematikou lidské sexuality se přímo zabývá Výchova ke zdraví, i když Tělesná výchova s celkovým zdravím člověka samozřejmě také souvisí. V rámci cílového zaměření této vzdělávací oblasti se přímo naší problematikou zabývají metodické pokyny o poznávání člověka jako biologického jedince, jehož základem je nejen jeho individuální způsob jednání a rozhodování, ale současně zapojení do mezilidských vztahů. Konkrétně jde o:

"VZTAHY MEZI LIDMI A FORMY SOUŽITÍ

- *vztahy ve dvojici – kamarádství, přátelství, láska, partnerské vztahy, manželství a rodičovství*

- *vztahy a pravidla soužití v prostředí komunity – rodina, škola, vrstevnická skupina, obec, spolek*

ZMĚNY V ŽIVOTĚ ČLOVĚKA A JEJICH REFLEXE

- *dětství, puberta, dospívání – tělesné, duševní a společenské změny*
- *sexuální dospívání a reprodukční zdraví – předčasná sexuální zkušenost; těhotenství a rodičovství mladistvých; poruchy pohlavní identity*

ZDRAVÝ ZPŮSOB ŽIVOTA A PÉČE O ZDRAVÍ

- *výživa a zdraví – zásady zdravého stravování, vliv životních podmínek a způsobu stravování na zdraví; poruchy příjmu potravy*
- *tělesná a duševní hygiena – zásady osobní, intimní a duševní hygieny, otužování, význam pohybu pro zdraví*
- *režim dne*
- *ochrana před přenosnými i nepřenosnými chorobami, chronickým onemocněním a úrazy – bezpečné způsoby chování (nemoci přenosné pohlavním stykem, HIV/AIDS, hepatitidy); preventivní a lékařská péče; odpovědné chování v situacích úrazu a život ohrožujících stavů (úrazy v domácnosti, při sportu, na pracovišti, v dopravě)*

RIZIKA OHROŽUJÍCÍ ZDRAVÍ A JEJICH PREVENCE

- *stres a jeho vztah ke zdraví – kompenzační, relaxační a regenerační techniky k překonávání únavy, stresových reakcí a k posilování duševní odolnosti*
- *civilizační choroby – zdravotní rizika, preventivní a lékařská péče*
- *auto-destruktivní závislosti – zdravotní a sociální rizika zneužívání návykových látek, patologického hráčství, práce s počítačem; návykové látky (bezpečnost v dopravě, trestná činnost, dopink ve sportu)*
- *skryté formy a stupně individuálního násilí a zneužívání, sexuální kriminalita – šikana a jiné projevy násilí; formy sexuálního zneužívání dětí; komunikace se službami odborné pomoci*
- *bezpečné chování – komunikace s vrstevníky a neznámými lidmi, pohyb v rizikovém prostředí, přítomnost v konfliktních a krizových situacích"*

(Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, 2007, str. 74).

V rámci výchovy lidské sexuality je nutné se věnovat také širším, na první pohled nesouvisejícím faktorům. Jedná se například o zvládání stresových situací, dále umění

komunikace nejen mezi vrstevníky, ale i dospělými. Velký důraz by se měl klást na výuku hodnotových postojů.

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání je tedy metodickou příručkou, kterou jednotlivé školy dále rozpracovávají a připravují jako přímé učební osnovy.

4. Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání "Brána do života"

Naše Základní škola v Dobříši, kde pracuji a které se bakalářská práce týká, má samozřejmě Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání vypracován. Má příznačný název "Brána do života" a vychází se z jeho aktuální verze z roku 2013. (Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání Brána do života, 2013).

Lidskou sexualitou se zabývají učební osnovy s označením Výchova ke zdraví.

"Předmět je vyučován v 6. ročníku s časovou dotací jedna hodina týdně a v 8. ročníku s časovou dotací dvě hodiny týdně. Výuka probíhá v kmenových třídách a dle potřeby jsou využívány odborné učebny a ostatní prostory školy. Na běžnou výuku ve vyučovacích hodinách navazují různé akce (např. exkurze, projekty, divadelní představení, návštěvy výstav a muzeí, pobytové akce). Navazuje na předměty 1. stupně – Prvouku a Přírodovědu a využívá znalosti z předmětu Tělesná výchova, Přírodopis a Občanská výchova.

Výchova ke zdraví je předmět, jehož integrované pojetí vytváří prostor pro široké formativní působení na žáky, a tím přispívá k jejich osobnostnímu a sociálnímu rozvoji. Komplexní charakter předmětu dává možnost zabývat se jednotlivými tématy z různých pohledů a naplňovat je učivem podle vyspělosti a zájmu žáků."

(Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání Brána do života, 2013, str. 283).

Důležité je, že přitom nejde pouze o přenášení sumy poznatků, ale současně o formativní působení na subjekty, což má za následek rozvoj jejich osobnosti a sociálních vazeb.

Konstatovala jsem, že Výchova ke zdraví se realizuje v 6. a 8. ročníku. V 6. ročníku se jedná o tato témata: *"Vztahy mezi lidmi a formy soužití; Změny v životě člověka a jejich reflexe; Zdravý způsob života a péče o zdraví; Rizika ohrožující zdraví a jejich prevence; Hodnota a podpora zdraví; Osobnostní a sociální rozvoj"*.

(Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání Brána do života, 2013, str. 284).

V 8. ročníku jde o: *"Vztahy mezi lidmi a formy soužití; Změny v životě člověka a jejich reflexe; Zdravý způsob života a péče o zdraví; Rizika ohrožující zdraví a jejich prevence; Hodnota a podpora zdraví; Osobnostní a sociální rozvoj"*.

(Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání Brána do života, 2013, str. 284).

Vzhledem k faktu, že se v mé bakalářské práci zabývám ve velké míře lidskou sexualitou, tak z předmětu Výchova ke zdraví vyzdvihnu pouze pasáže týkající se bezprostředně této problematiky. Obecně vycházejí ze znalostí a intelektuální úrovně žáků 6. a 8. tříd.

V 6. ročníku (tedy 11. až 12. rok dítěte) se v rámci předmětu Výchova ke zdraví učí zejména tato témata:

1) Uplatnění vhodných způsobů komunikace

V rámci této problematiky je důležité vysvětlení pojmu láska a její specifikace. Rozdíly mezi láskou v rodině, tedy k rodičům či sourozencům. Rozdíl mezi kamarádstvím a láskou. Láskou partnerskou. Rozdíl mezi okouzlením, zamilovaností, vášní a láskou. Jak se vyrovnávat s první láskou. Znamená láska v mladém věku nutně sex?

Ale nesmíme také zapomenout na patetické lásky jako je láska k vlasti, k rodnému domu atd.

2) Orientace v pohlavních rozdílech mezi mužem a ženou

Základem je naučit žáky správně pojmenovávat pohlavní orgány ženy a muže. Klidně zmínit také vulgární pojmenování, děti to stejně většinou již znají. A nejde pouze o pojmenování, ale také o vysvětlení funkce jednotlivých pohlavních orgánů. Zmínit se i o rozdílném pojetí či vnímání sexuality mezi chlapci a dívkami. (Dívky jsou psychicky i fyzicky vyspělejší)

3) Definice tělesných a fyziologických změn v průběhu dospívání

Děvčatům se objevují prsa. Problémem může být zpočátku jejich rozdílná velikost. Objevuje se ochlupení. Důležité je vysvětlit problém menstruace dívek. Proč některé již ano, druhé ještě ne? Pravidelnost menstruace, menstruační kalendář, použití vložky, zavádění tamponu.

Připravit chlapce na to, co je čeká v nejbližší budoucnosti. Nesmíme totiž zapomenout, že výuka zahrnující konkrétní znalosti o lidské sexualitě, se následně učí až v osmé třídě. Důležité je tedy vysvětlit, že dochází k rozšiřování ochlupení, celkovému rýsování pohlavních orgánů, případně již k erekci a dokonce i u zvláště vyspělých i k noční poluci. S tím souvisí i problém, který se potom táhne i do dospělého věku. Tedy velikost či tvar penisu.

4) Bezpečné chování a komunikace

Nebezpečí v komunikaci a hlavně styku s neznámými lidmi. Upozornění na nebezpečí sexuálních deviantů. Nezaškodí vysvětlit pojmy pedofilie či fetišismus. Varování i před možnostmi, že nebezpečí může hrozit i od členů širšího příbuzenstva. Význam etických a právních norem. Některé činy v sexuální oblasti se nám mohou zdát správné, ale ve skutečnosti odporují etickým a někdy dokonce právním normám. Například šikana se někdy může projevovat i v sexuální oblasti.

V 8. ročníku (tedy 13. až 14. rok dítěte) se žáci zabývají zejména těmito tématy:

1) Odpovědnost v sexuálním chování

Sexualita jako důležitá a nezbytná součást života. Diskuse o sexu. Věková hranice pro beztrestnost pohlavního styku. Mít osobu (nejčastěji jeden z rodičů), se kterou palčivé

otázky probíráme. S tím souvisí téma vybírat si své přátele. Sbližovat se spíše dlouhodobě, odmítat tzv. rychlé známosti na diskotékách či podobných akcích.

Sex neznamená rovnou pohlavní styk, ale také různé formy tělesného kontaktu. Objasnit pojmy necking a petting.

2) Rizika předčasného zahájení pohlavního života

Když už chceme uskutečnit skutečný pohlavní styk, tak pouze s dlouhodobým partnerem, vyvarovat se náhlého vzplanutí po vlivem opilosti či drog. Mít na paměti nejen okamžitý požitek, ale i rizikové faktory. Jde o rizika možnosti přenosu pohlavních chorob či dokonce těhotenství. V dnešním globalizovaném světě je velké riziko nakažení exotickými venerickými nemocemi.

3) Otázky reprodukce

Co to znamená reprodukce. Od kdy může dívka otěhotnět? Od kdy může chlapec dívku oplodnit? Co to je nechráněný sex. Rodičovství v mladém věku. Rodičovství ve věku před dosažením plnoletosti. Zodpovědnost k rodičovství. Plánované rodičovství. Možnost předčasného ukončení těhotenství, interrupce.

4) Ochrana proti otěhotnění

Metody antikoncepce. Hormonální a nehormonální antikoncepce. Pilulky, speciální náplasti, podkožní implantáty, nitroděložní tělísko, poševní či cervikální pesar, speciální gely, kondom, spermicidy, potratová tabletka. Přerušovaný styk. Jak funguje výpočet plodných a neplodných dní. Jak jsou jednotlivé formy antikoncepce účinné a spolehlivé. Totální antikoncepce - mužská a ženská sterilizace. Nebezpečnost promiskuity.

5) Těhotenství a mateřství

Jaká je doba těhotenství? Co se děje v organizmu gravidní dívky? Jak se vyvíjí plod. Rizika chování při těhotenství, potřeby nastávající matky v těhotenství. Ochrana nenarozeného dítěte. Porod. Základní péče o novorozence. Ochrana narozeného dítěte.

6) Sexuální orientace

Vycházet z toho, že i když je naše společnost obecně k tomuto jevu tolerantnější než před lety, přece jenom jde o citlivou otázku. Co to je homosexualita. Jak poznám, že jsem skutečně gay nebo lesbička? Pojmy transsexualismus, bisexualita, heterosexuality. Přístup majoritní společnosti. Právní stránky života homosexuálních dvojic.

7) Poruchy pohlavní identity, sexuální deviace

I když se jedná už o žáky 8. třídy, je nutné znovu vysvětlit, že masturbace není žádná úchylka. Definovat sexuální deviaci jako poruchu sexuální motivace, která je většinou vrozená jako výsledek genetických a hormonálních vlivů působících na mozek dítěte během jeho

nitroděložního vývoje. Deviace v sexuální orientaci - pedofilie, hebefilie a efebofilie. Taktéž fetišismus, vzácně zoofilie. Deviace v sexuálním chování - exhibicionismus, voyeurismus, tušerství, patologická sexuální agresivita, sadismus a masochismus.

Kombinované deviace. Jak lze zjistit sexuální odchylku? Je možná léčba?

8) Rizika přenosu pohlavních chorob

Prevence - existuje bezpečný sex? Promiskuita. Konzumní sex. Partnerská věrnost. Největší strašák - Syndrom získaného selhání imunity HIV/ AIDS. Cesty nákazy, nejen koitální styk, ale také orální a nejnebezpečnější anální. Vysvětlit způsob ochrany. Lze toto onemocnění vyléčit? Další pohlavně přenosné choroby. Syfilis, kapavka, chlamydie, mykoplazmata, genitální opar, infekce způsobené prvoky a parazitární onemocnění. Vážná choroba hepatitida.

9) Rizikové chování pod vlivem alkoholu a drog

Co to je alkohol, kdo je alkoholik. Od kdy se smí podávat alkohol. Odbourávání zábran, ztráta soudnosti. Poblouznění. Návykovost. Alkoholismus a závislost na drogách lze léčit. Centra pro léčbu drogově závislých.

10) Sexuální kriminalita

Sexualita a zákon. Věková hranice pro beztrestnost pohlavního styku je 15 let. Formy sexuálního zneužívání dětí. Znásilnění. Poradenská činnost v případě sexuálního zneužívání. Styk s neznámými lidmi. Důležitá telefonní čísla pomoci 112, 150, 155, 158.

11) Masmedia a sex

Závažnost tématu. Velký vliv masmedií zejména na chování dětí. Co vidíte na obrázcích, na videu, v kině či na TV není vždy reálné. Škodlivost pornografie. Internet jako hlavní zdroj informací všeho druhu, tedy včetně sexu. Erudovanost těchto informací. Sexuálně přitažliví lidé jako nosiči reklamy. Ideální proporce, nádherní lidé a realita? Stoupající nebezpečí komunikace pomocí elektronických medií. (Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání Brána do života, 2013).

5. Závěr teoretické části

Studium podkladů k této problematice ukázalo, že erudované literatury na vysoké úrovni je více než dost. Taktéž, že Rámcový vzdělávací program včetně od něj odvozeného a na podmínky jednotlivých škol konkretizovaného Školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání poskytuje seriózní návod, jak výchovu k lidské sexualitě provádět. Ovšem není to jednoduché, neboť záběr této výchovy je tak rozsáhlý a komplexní, že ji může skutečně učit pouze zkušený pedagog. Tento učitel také dokáže na základě své pedagogické praxe optimálně skloubit výuku s činností rodiny a s pozitivním či negativním vlivem prostředí. Teprve potom je možné dosáhnout skutečné vzdělanosti dětí v tomto životně důležitém oboru.

Praktická část

V praktické části je využit kvantitativní výzkum.

6. Kvantitativní výzkum

6.1 Cíle, výzkumné otázky a předpoklady praktické části bakalářské práce

Hlavní cíl: Zjistit úroveň znalostí vybraných žáků 2. stupně ZŠ v oblasti lidské sexuality.

Dílčí cíl č.1: Zjistit, zda existuje rozdíl ve znalostech před a po výuce lidské sexuality v rámci předmětu Výchova ke zdraví podle Školního vzdělávacího programu Brána do života na vybrané ZŠ.

Dílčí cíl č. 2: Zjistit, zda existuje rozdíl ve znalostech mezi 8. a 9. ročníkem, kde se již Výchova ke zdraví neučí.

Dílčí cíl č. 3: Zjistit, zda se liší znalosti dívek a chlapců 8. a 9. ročníků vybrané ZŠ v oblasti lidské sexuality.

Výzkumné otázky:

Hlavní výzkumná otázka: Jaká je úroveň znalostí vybraných žáků 2. stupně ZŠ v oblasti lidské sexuality?

Výzkumná otázka č. 1: Existují rozdíly ve znalostech žáků 8. ročníků před a po probrání látky o lidské sexualitě?

Výzkumná otázka č. 2: Jaký je rozdíl ve znalostech lidské sexuality mezi 8. a 9. ročníkem?

Výzkumná otázka č. 3: Liší se znalosti lidské sexuality u dívek a chlapců 8. a 9. ročníků?

Předpoklady:

Na základě mých dlouholetých pedagogických zkušeností jsem předpokládala, že:

Předpoklad č. 1: V pretestu u žáků 8. tříd bude minimálně 10% odpovědí z dotazníku správných.

Předpoklad č. 1a: V posttestu u žáků 8. tříd bude minimálně 60% odpovědí z dotazníku správných.

Předpoklad č. 1b: Úroveň znalostí vybraných žáků 8. tříd v oblasti lidské sexuality před a po výuce se bude lišit minimálně o 50%.

Předpoklad č. 2: Úroveň znalostí žáků mezi posttestem v 8. ročníku a 9. ročníkem v oblasti lidské sexuality bude minimálně o 7% nižší v neprospěch 9. ročníku.

Předpoklad č.3: Úroveň znalostí v oblasti lidské sexuality u chlapců a dívek 8. a 9. ročníků se bude lišit minimálně o 6%.

6.2 Metodika výzkumu:

Jako výzkumný nástroj jsem použila dotazník. Zdálo se mi to být nejlepší formou získávání informací v rámci této pro mladé docela choulostivé problematiky. Navíc to byla i nejefektivnější metoda, neboť v současné době neučím ve všech zkoumaných ročnících a mohla jsem takto využít i pomoc kolegů a kolegyně. Dotazník byl anonymní, aby se respondenti mohli skutečně svobodně a beze studu vyjádřit. Otázky v dotazníku byly buď uzavřeného typu, tedy umožňující výběr jedné z nabízených odpovědí nebo otevřeného typu, kdy bylo nutné správnou odpověď doplnit. Využila jsem i polouzavřené, tedy kombinované otázky, kdy respondenti vybrali jednu z odpovědí a ještě ji museli slovně doplnit. V případě daných odpovědí byla vždy jedna z nich správná. Otázky byly vždy formulovány srozumitelně, výstižně i jednoznačně a navíc tak, aby odpovídaly úrovni vzdělání respondentů. Dotazník obsahoval vedle úvodu, rozlišení pohlaví a zařazení do ročníku 30 tematických otázek. Vzor nevyplněného dotazníku je v součásti přílohy č. 1.

Dotazníky jsem předala buď osobně, nebo prostřednictvím vyučujícího majícího tento předmět na starosti. Před předáním dotazníku byl žákům vysvětlen smysl celé akce. Bylo zdůrazněno, že jejich odpovědi slouží ke studijním účelům a hlavně, že se jedná o anonymní záležitost. Byla jim nabídnuta případná konzultace vyučujícího, který byl celou dobu vyplňování dotazníku přítomen. Na zpracování testu měli po pětiminutovém úvodním slovu pedagoga 40 minut. Pretesty v 8. ročníku a testy v 9. ročníku proběhly v prvním říjnovém týdnu a posttesty v 8. ročníku byly realizovány v posledním listopadovém týdnu.

6.3 Cílová skupina:

Cílovou skupinou byli žáci 2. stupně Základní školy v Dobříši, kde dlouhá léta působím. Konkrétně se jednalo o 8. a 9. ročníky. Procento místních žáků (tedy z Dobříše a dojíždějících) bylo ve všech třídách obdobné (20% procent dojíždějících). Město Dobříš, kde je naše škola, má 8808 obyvatel a poměrně bohaté kulturní zázemí. Je zde Městská knihovna Dobříš, Kulturní dům Dobříš. Dále nízkoprahový klub Terén a klub Biják, kde se pořádají kurzy sebeobrany a vedle dalších akcí nabízejí kluby zázemí pro nerizikové trávení volného času mladých lidí. Je zde také rozsáhlý sportovní areál.

U vybraných tříd jsem zjišťovala formou pretestu, jaké jsou znalosti žáků osmých tříd v oblasti lidské sexuality, ještě před nabytím oficiálně předepsaných znalostí ve škole. Dále

jsem zjišťovala znalosti stejných žáků, tedy 8. ročníku, formou posttestu po probrání předepsané učební látky. U žáků 9. třídy, kde se již Výchova ke zdraví neprobírá, jsem si chtěla ověřit, kolik vědomostí dané problematiky si žáci zapamatovali z předcházejícího ročníku.

7. Výsledky a diskuze dotazníkového šetření

Bylo vydáno a následně vyplněno celkem 188 dotazníků (pretestů 8. tříd 64 kusy, posttestů 8. tříd 63 kusy, testů 9. tříd 61 kus). Tedy návratnost byla v jednotlivých ročnících 100 %. Ukázka vyplněného dotazníku pretestu pro 8. ročník je součástí přílohy č. 2, posttestu pro 8. ročník je součástí přílohy č. 3 a testu pro 9. ročník je součástí přílohy č. 4. Respondenti byli ve věku 14 let (8. ročníky) resp. 15 let (9. ročníky). Jednotlivé rozdělení podle pohlaví je viditelné z tabulek. U výsledků dotazníkového šetření budu pro snadnou orientaci zmiňovat nejen procento správných či nesprávných odpovědí, ale také mé komentáře a srovnání.

1. Plánované rodičovství znamená:

- svobodné rozhodování rodičů, kam pojedou se svými dětmi na dovolenou
- svobodné rozhodování rodičů o počtu dětí a časovém odstupu mezi nimi
- svobodné rozhodování rodičů o tom, do jaké školy dají své dítě

Tabulka č. 1: Plánované rodičovství

Možnosti	8. ročník pretest		8. ročník posttest		9. ročník	
	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci
Svobodné rozhodování rodičů, kam pojedou se svými dětmi na dovolenou	1 (3,3%)	2 (5,9%)	1(3,2%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
Svobodné rozhodování rodičů o počtu dětí a časovém odstupu mezi nimi	22 (73,3%)	29 (85,3%)	30 (96,8%)	31 (96,9%)	35 (100%)	25 (96,2%)
Svobodné rozhodování o tom, do jaké školy dají své dítě	7 (23,4%)	3 (8,8%)	0 (0%)	1 (3,1%)	0 (0%)	1 (3,8%)
Celkem žáků	30	34	31	32	35	26

Pretest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 30 dívek. Správně odpovědělo 21, nesprávně 9. Tedy bylo dosaženo **73,3 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 34 chlapců. Správně odpovědělo 31, nesprávně 3. Tedy bylo dosaženo celkem **85,3 %** úspěšnosti u chlapců. Analýza znalostí žáků 8. třídy v oblasti lidské sexuality ještě před nabytím oficiálně předepsaných znalostí ve škole na základě pretestu ukázala, že i v té nejzákladnější problematice nejsou znalosti úplné. Otázka byla velmi jednoduchá, a proto mě udivilo, že dívky a chlapci neodpověděli stoprocentně správně. Ze své pedagogické zkušenosti ovšem vycházím z toho, že žákům trvá určitou chvíli, než se skutečně soustředí, navíc se možná projevilo určité furianství či prvek provokace.

Postest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 31 dívek. Správně odpovědělo 30, nesprávně 1. Tedy bylo dosaženo **96,8%** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 32 chlapců. Správně odpovědělo 31, nesprávně 1. Tedy bylo dosaženo celkem **96,9 %** úspěšnosti u chlapců. Lehké zlepšení znalostí u chlapců, radikálnější u dívek. Ukazuje se, že se začínají v problematice orientovat.

Test 9. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 35 dívek. Správně odpovědělo 35, nesprávně 0. Tedy bylo dosaženo **100 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 26 chlapců. Správně odpovědělo 25, nesprávně 1. Tedy bylo dosaženo celkem **96,2 %** úspěšnosti u chlapců. Podle snadnosti otázky by měly být odpovědi 100% úspěšné, jedna nesprávná odpověď jde podle zkušeností autorky na vrub nesoustředěnosti. Výsledek dokázal, že co se týká této problematiky, jsou znalosti výborné.

2. Za kým by měla dívka jít v případě, že nechtěně otěhotněla?

- kamarádkou
- matkou
- gynekologem
- sexuologem
- jiná možnost, uveď:

Tabulka č. 2: Otěhotnění

Možnosti	8. ročník pretest		8. ročník posttest		9. ročník	
	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci
kamarádkou	0	1	0	0	1	1
matkou	11	12	27	19	13	8
gynekologem	12	19	30	24	34	22
sexuologem	3	1	5	1	0	3
Jiná možnost, uveď:	0	0	1	0	0	0
Celkem odpovědí	26	33	63	44	48	34

Při porovnání výsledků v pretestu s posttestem se jednoznačně ukazuje vliv probrané látky. Zatímco v pretestu mnoho dívek a chlapců raději otázku nevyplnilo, tak v druhém kole se již jednoznačně rozhodli otázku odpovědět a zvolili správné řešení. U této otázky jsem nehodnotila správné či nesprávné odpovědi. Šlo o zjištění, zda jsou schopni se alespoň rámcově správně rozhodnout, což se ukázalo, že ano. Perličkou bylo zaškrtnutí kolonky jiná možnost a zdůvodnění: "...za tím, s kým to má"

3. Těhotenství trvá přibližně 40 týdnů (38 - 42 týdnů).

ano

ne

nevím

Tabulka č. 3: Těhotenství

Možnosti	8. ročník pretest		8. ročník posttest		9. ročník	
	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci
Ano	20 (66,7%)	17 (50%)	29 (93,6%)	28 (87,5%)	32 (91,4%)	21 (80,8%)
Ne	4 (13,3%)	7 (20,6%)	1 (3,2%)	3 (9,4%)	1 (2,9%)	3 (11,5%)
Nevím	6 (20%)	10 (29,4%)	1 (3,2%)	1 (3,1%)	2 (5,7%)	2 (7,7%)
Celkem žáků	30	34	31	32	35	26

Pretest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 30 dívek. Správně odpovědělo 20, nesprávně 4, nevím 6. Tedy bylo dosaženo **66,7 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 34 chlapců. Správně odpovědělo 17, nesprávně 7, nevím 10. Tedy bylo dosaženo celkem **50 %** úspěšnosti u chlapců. Středně těžkou otázku odpověděli respondenti nad očekávání dobře. Předpokládala jsem, že úspěšnost bude pod 50%, neboť se jedná o otázku z kategorie teoretických, kterým žáci dle mého názoru nevěnují příliš pozornosti.

Posttest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 31 dívek. Správně odpovědělo 29, nesprávně 1, nevím 1. Tedy bylo dosaženo **93,6 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 32 chlapců. Správně odpovědělo 28, nesprávně 3, nevím 1. Tedy bylo dosaženo celkem **87,5%** úspěšnosti u chlapců. Úspěšnost odpovědí dokazuje jasný pozitivní vliv výuky.

Test 9. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 35 dívek. Správně odpovědělo 32, nesprávně 1, nevím 2. Tedy bylo dosaženo **91,4 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 26 chlapců. Správně odpovědělo 21, nesprávně 3, nevím 2. Tedy bylo dosaženo celkem **80,8 %** úspěšnosti u chlapců. Klesající úspěšnost může ukazovat, že žáci teoretickým otázkám nevěnují příliš pozornosti. To se potvrdilo i u dalších výsledků.

4. Je pravdivý výrok, že „Interrupce je umělé přerušování těhotenství?“

ano

ne, zdůvodni:

nevím

Tabulka č. 4: Interrupce

Možnosti	8. ročník pretest		8. ročník posttest		9. ročník	
	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci
Ano	10 (33,3%)	9 (26,5%)	31 (100%)	31(96,9%)	29 (82,9%)	15 (57,7%)
Ne, zdůvodni	3 (10%)	2 (5,9%)	0 (0%)	1 (3,1%)	1(2,8%)	0 (0%)
Nevím	17 (56,7%)	23 (67,6%)	0 (0%)	0 (0%)	5 (14,3%)	11 (42,3%)
Celkem žáků	30	34	31	32	35	26

Pretest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 30 dívek. Správně odpovědělo 10, nesprávně 3, nevím 17. Tedy bylo dosaženo **33,3 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 34 chlapců. Správně odpovědělo 9, nesprávně 2, nevím 23. Tedy bylo dosaženo celkem **26,5 %** úspěšnosti u chlapců. Výsledky prokázaly jednoznačnou neznalost pojmu interrupce. Obecné povědomí je spíše potrat. O tom svědčí vyžadované zdůvodnění u odpovědi ne: "potrat je přerušování těhotenství" nebo "interrupce je potrat".

Posttest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 31 dívek. Správně odpovědělo 31, nesprávně 0, nevím 0. Tedy bylo dosaženo **100 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 32 chlapců. Správně odpovědělo 31, nesprávně 1, nevím 0. Tedy bylo dosaženo celkem **96,9 %** úspěšnosti u chlapců. Výsledek posttestů ukazuje pozitivní vliv probrané problematiky. Žáci se již orientují v základních pojmech.

Test 9. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 35 dívek. Správně odpovědělo 29, nesprávně 1, nevím 5. Tedy bylo dosaženo **82,9 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 26 chlapců. Správně odpovědělo 15, nesprávně 0, nevím 11. Tedy bylo dosaženo celkem **57,7 %** úspěšnosti u chlapců. Opět převládá obecné označení tedy "potrat" a zapomíná se na odborný výraz. Především chlapci používají hovorové označení a propadají jejich znalosti správného výrazu je oproti dívkám propastný.

5. Od kdy je v ČR povolen pohlavní styk.

- od 14 let od 15 let od 16 let jiná možnost, uveď:

Tabulka č. 5: Pohlavní styk - právní úprava

Možnosti	8. ročník pretest		8. ročník posttest		9. ročník	
	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci
Od 14 let	1 (3,3%)	1 (2,9%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (3,8%)
Od 15 let	27 (90,0%)	25 (73,6%)	31 (100%)	32 (100%)	35 (100%)	25 (96,2%)
Od 16 let	2 (6,7%)	7 (20,6%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
Jiná možnost, uveď	0 (0%)	1 (2,9%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
Celkem žáků	30	34	31	32	35	26

Pretest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 30 dívek. Správně odpovědělo 27, nesprávně 3. Tedy bylo dosaženo **90 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 34 chlapců. Správně odpovědělo 25, nesprávně 8. Tedy bylo dosaženo celkem **73,6 %** úspěšnosti u chlapců. Otázka, se kterou se žáci setkávají v praktickém životě. Odpovědi u dívek mohou ukazovat na větší pohlavní vyspělost dívek, které mají i před oficiální výukou větší znalosti. Originální byla odpověď jednoho chlapce, který zvolil jinou možnost od 18 let. Evidentně si spletl věk pro povolený pohlavní styk s věkem pro dosažení zletilosti.

Posttest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 31 dívek. Správně odpovědělo 31, nesprávně 0. Tedy bylo dosaženo **100 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 32 chlapců. Správně odpovědělo 32, nesprávně 0. Tedy bylo dosaženo celkem **100 %** úspěšnosti u chlapců. Očekávaný pozitivní výstup, jedná se o často diskutovanou problematiku.

Test 9. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 35 dívek. Správně odpovědělo 35, nesprávně 0. Tedy bylo dosaženo **100 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 26 chlapců. Správně odpovědělo 25, nesprávně 1. Tedy bylo dosaženo celkem **96,2 %** úspěšnosti u chlapců. Očekávaný výstup, jedná se o často diskutovanou problematiku. Nesprávná odpověď u jednoho chlapce je pravděpodobně vinou nesoustředěnosti.

6. Prezervativ lze použít opakovaně.

ano, zdůvodni: ne, zdůvodni: nevím, zdůvodni:

Tabulka č. 6: Prezervativ

Možnosti	8. ročník pretest		8. ročník posttest		9. ročník	
	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci
Ano, zdůvodni	3 (10%)	3 (8,8%)	0 (0%)	1 (3,1%)	2(5,7%)	1 (3,8%)
Ne, zdůvodni	20 (66,7%)	18 (52,9%)	31 (100%)	31 (96,9%)	33 (94,3%)	20 (77,0%)
Nevím, zdůvodni	7 (23,3%)	13 (38,3%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	5 (19,2%)
Celkem žáků	30	34	31	32	35	26

Pretest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 30 dívek. Správně odpovědělo 20, nesprávně 3, nevím 7. Tedy bylo dosaženo **66,7 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 34 chlapců. Správně odpovědělo 18, nesprávně 3, nevím 13. Tedy bylo dosaženo celkem **52,9 %** úspěšnosti u chlapců. Předpoklad u této otázky byl, že obecné povědomí je poměrně vysoké. Opak je pravdou. Ukazuje se to hlavně u četnosti odpovědi nevím a u zdůvodnění typu: "nevím, co to je... nechápu, co to znamená...jak to můžu vědět nezajímá mě to...protože jsem to ještě nezkoušel...nikdy jsem o tom neslyšel...co je to prezervativ..." Na druhou stranu chlapci a dívky, kteří odpověděli správně, zdůvodňují své rozhodnutí se znalostí věci: "může prasknout...mohl by být poškozený a prasknout... prostě to nejde... je to nechutný...protože je naplněný spermiemi...je to nehygienické..."

Posttest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 31 dívek. Správně odpovědělo 31, nesprávně 0, nevím 0. Tedy bylo dosaženo **100 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 32 chlapců. Správně odpovědělo 31, nesprávně 1, nevím 0. Tedy bylo dosaženo celkem **96,9 %** úspěšnosti u chlapců. Radikální posun znalostí, což dokazuje jednoznačný pozitivní vliv výchovy předmětu. Ukazuje se to i na fundovaných odpovědích: "je jen jednorázový...je to nehygienické...možnost prasknutí... může být poškozený...nejde to...nebezpečí přenosu pohlavních chorob..." Zajímavé je i zdůvodnění typu: "je to prasárna...fuj...je to nechutný..."

Test 9. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 35 dívek. Správně odpovědělo 33, nesprávně 2, nevím 0. Tedy bylo dosaženo **94,3 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 26 chlapců. Správně odpovědělo 20, nesprávně 1, nevím 5. Tedy bylo dosaženo celkem **77,0 %** úspěšnosti u chlapců. Klesající procento správných odpovědí u chlapců 9. ročníku je varující. Navíc zdůvodnění odpovědí nevím argumentem: "nezajímám se o to..." neukazuje na velkou míru zodpovědnosti chlapců v rámci přípravy na sexuální život. Vzhledem k tomu, že to považuji za vážnou věc, neboť se jedná o jednu z mála antikoncepcí pro muže, tak se musím ve výuce zaměřit na tuto problematiku hlouběji a zdůraznit správné používání prezervativu.

7. Antikoncepce je

- lék proti akné
- ochrana před nežádoucím otěhotněním
- ženský pohlavní hormon

Tabulka č. 7: Antikoncepce

Možnosti	8. ročník pretest		8. ročník posttest		9. ročník	
	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci
Lék proti akné	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (3,8%)
Ochrana před nežádoucím otěhotněním	29 (96,7%)	32 (94,1%)	31 (100%)	32 (100%)	35 (100%)	25 (96,2%)
Ženský pohlavní hormon	1 (3,3%)	2 (5,9%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
Celkem žáků	30	34	31	32	35	26

Pretest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 30 dívek. Správně odpovědělo 29, nesprávně 1. Tedy bylo dosaženo **96,7 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 34 chlapců. Správně odpovědělo 32, nesprávně 2. Tedy bylo dosaženo celkem **94,1 %** úspěšnosti u chlapců. Velké procento správných odpovědí odráží celkovou úroveň společenské osvěty v rámci boje proti nežádoucímu otěhotnění.

Posttest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 31 dívek. Správně odpovědělo 31, nesprávně 0. Tedy bylo dosaženo **100 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 32 chlapců. Správně odpovědělo 32, nesprávně 0. Tedy bylo dosaženo celkem **100 %** úspěšnosti u chlapců. Tento

výsledek jsem očekávala, jedná se o pozitivní výsledek spojení výuky a společenského povědomí.

Test 9. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 35 dívek. Správně odpovědělo 35, nesprávně 0. Tedy bylo dosaženo **100 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 26 chlapců. Správně odpovědělo 25, nesprávně 1. Tedy bylo dosaženo celkem **96,2 %** úspěšnosti u chlapců. Tento výsledek jsem očekávala, jedná se jednoznačně o pozitivní výsledek spojení výuky a obecných znalostí. Můžeme být s výsledky výuky spokojeni.

8. Pomohou drogy jako prevence proti otěhotnění?

ano, zdůvodni: ne, zdůvodni: nevím, zdůvodni:

Tabulka č. 8: Otěhotnění a drogy

Možnosti	8. ročník pretest		8. ročník posttest		9. ročník	
	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci
Ano, zdůvodni	3 (10,0%)	2 (5,9%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (2,8%)	3 (11,5%)
Ne, zdůvodni	26 (86,7%)	25 (73,5%)	31 (100%)	30 (93,7%)	31 (88,6%)	13 (50,0%)
Nevím, zdůvodni	1 (3,3%)	7 (20,6%)	0 (0%)	2 (6,3%)	3 (8,6%)	10 (38,5%)
Celkem žáků	30	34	31	32	35	26

Pretest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 30 dívek. Správně odpovědělo 26, nesprávně 3, nevím 1. Tedy bylo dosaženo **86,7 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 34 chlapců. Správně odpovědělo 25, nesprávně 2, nevím 7. Tedy bylo dosaženo celkem **73,5 %** úspěšnosti u chlapců. Obdobně jako u předcházející otázky se projevuje určitá obecná povědomost o problémech s drogami. Zdůvodnění se neslo v duchu: "mohli by naopak ublížit...akorát se dítě narodí poškozené...drogy nejsou antikoncepcí...ne akorát to zhorší...taková blbost...nemohou, pouze omámí člověka...". Když odpověděly dívky nesprávně, tedy ano, tak to jedna z nich zdůvodnila: "může být člověk neplodný".

Posttest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 31 dívek. Správně odpovědělo 31, nesprávně 0, nevím 0. Tedy bylo dosaženo **100 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 32 chlapců. Správně odpovědělo 30, nesprávně 0, nevím 2. Tedy bylo dosaženo celkem **93,7 %** úspěšnosti

u chlapců. Množství správných odpovědí jsem očekávala. Ukazuje se, že systematická společenská kampaň a výuka mají pozitivní vliv na znalosti této problematiky.

Test 9. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 35 dívek. Správně odpovědělo 31, nesprávně 1, nevím 4. Tedy bylo dosaženo **88,6 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 26 chlapců. Správně odpovědělo 13, nesprávně 3, nevím 10. Tedy bylo dosaženo celkem **50,0 %** úspěšnosti u chlapců. Na první pohled zarazil naprosto nelogický pokles správných odpovědí zejména u chlapců (10 nevím, a 3 nesprávně ano). Rozbor zdůvodnění ovšem ukázal, že se jedná spíše o nepochopení otázky. To dokazuje např. zdůvodnění nesprávné odpovědi ano nebo odpovědi nevím takto: "nějaké asi ano, protože mohou udělat neplodným...většinou plod zabijí..." Naopak se ukazuje orientace v problematice, což vyplývá ze zdůvodnění správné odpovědi "drogy nejsou antikoncepční látka...proč by to dělaly...nemá to souvislost...nemají na to vliv...drogy neumožní ochranu...".

9. Existuje antikoncepce i pro muže?

ano, o co se jedná: ne, zdůvodni: nevím

Tabulka č. 9: Antikoncepce pro muže

Možnosti	8. ročník pretest		8. ročník posttest		9. ročník	
	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci
Ano, o co se jedná	5 (16,7%)	12 (35,3%)	29 (93,6%)	30 (93,8%)	15 (42,8%)	10 (38,4%)
Ne, zdůvodni	9 (30,0%)	9 (26,5%)	1 (3,2%)	1 (3,1%)	17 (48,6%)	4 (15,4%)
Nevím	16 (53,3%)	13 (38,2%)	1 (3,2%)	1 (3,1%)	3 (8,6%)	12 (46,2%)
Celkem žáků	30	34	31	32	35	26

Pretest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 30 dívek. Správně odpovědělo 5, nesprávně 9, nevím 16. Tedy bylo dosaženo **16,7 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 34 chlapců. Správně odpovědělo 12, nesprávně 9, nevím 13. Tedy bylo dosaženo celkem **35,3 %** úspěšnosti u chlapců. Antikoncepce pro muže, v této oblasti respondenti nejvíce tápali. Dívky i chlapci mají pojem antikoncepce přiřazen pouze k ženě nikoliv k muži. Zdůvodnění bylo: "je to zbytečné...muži nemůžou mít děti...to je jen u žen...muž nemůže otěhotnět...ještě jí

nevyrobili...muselo by to zabít všechny spermie..." Žáci a žákyně, kteří odpověděli správně, taktéž správně (i když neúplně) argumentovali: "kondom...".

Posttest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 31 dívek. Správně odpovědělo 29, nesprávně 1, nevím 1. Tedy bylo dosaženo **93,6 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 32 chlapců. Správně odpovědělo 30, nesprávně 1, nevím 1. Tedy bylo dosaženo celkem **93,8 %** úspěšnosti u chlapců. Velké procento správných odpovědí ukázalo pozitivní vliv působení školního vzdělání. V případě kladných odpovědí argumentovali označením "prezervativ...". Ukázalo se, že v rámci Výchovy ke zdraví je prezentován prezervativ (kondom) jako jediný druh pánské ochrany. Žádný jiný typ ochrany se nezmiňuje. Zde by se měla výuka rozšířit i přes riziko, že to bude pro žáky trochu složitější.

Test 9. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 35 dívek. Správně odpovědělo 15, nesprávně 17, nevím 3. Tedy bylo dosaženo **42,8 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 26 chlapců. Správně odpovědělo 10, nesprávně 4, nevím 12. Tedy bylo dosaženo celkem **38,4 %** úspěšnosti u chlapců. U této otázky se ukázal největší propad správných odpovědí. Důvody jsou stejné jako u neproškolených dětí. Pojem antikoncepce je přiřazen pouze k ženě nikoliv k muži. I zdůvodnění je obdobné: "nemůžou otěhotnět,...k čemu by jí potřebovali..." O naprostém nepochopení vypovídá zdůvodnění jednoho chlapce ve smyslu: "není jí kam strčit..." Zde se tedy ukázaly největší nedostatky při výuce.

10. Napiš 3 příklady rizika těhotenství u dětí a mladistvých.

Tabulka č. 10: Rizika těhotenství

Možnosti	8. ročník pretest		8. ročník posttest		9. ročník	
	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci
Sex bez antikoncepce	2	2	1	2	5	1
Stres	0	1	0	0	0	0
Peníze	0	2	9	6	2	5
Mládí	0	1	3	3	1	2
Problémy dítěte, smrt, postižení	2	4	3	4	2	3
Smrt nebo postižení dívky	2	2	7	4	0	2
Znásilnění	1	3	0	1	7	2
Potrat	1	2	0	0	1	0
Neschopnost postarat se o dítě	5	5	11	14	2	5
Porušení zákona	2	3	8	8	0	2
Odsouzení od rodičů a okolí	1	1	1	2	1	1
Alkohol, drogy	0	1	0	0	2	3
Pohlavní choroby	2	1	0	0	0	0
Obecné problémy, nebezpečí	5	0	1	0	5	5
Problémy ve škole	5	0	9	0	4	3
Nepřipravenost na těhotenství	0	0	7	10	0	0
Pedofilie	0	0	2	2	0	0
Zdravotní problémy	0	0	13	0	3	2
Problémy ve společnosti	0	0	10	0	0	0
Nevyplněno	8	10	2	3	7	8
Celkem odpovědí	36	38	87	59	42	44

Pretest 8. třída

Převážná většina žáků (8 děvčat a 10 chlapců) na otázky týkající se specifikování rizikových faktorů těhotenství u dětí a mladistvých vůbec neodpověděla. Jak je z tabulky č. 10 viditelné, i ti, kdo odpověděli, se v problematice neorientovali. Alarmující bylo, že nikdo neodpověděl: zdravotní problémy. Perličkami byly odpovědi dvou žáků, svědčící o absolutním nepochopení: "ztloustnutí , ...někdo má malý dudy na kojení".

Posttest 8. třída

Pozitivní byl nárůst odpovědí dívek: zdravotní problémy (13), problémy ve společnosti (10), neschopnost postarat se o dítě (11), nepřipravenost na těhotenství (10). Naopak alarmující bylo, že žádná odpověď týkající se zdravotního stavu a problémů ve společnosti nebyla od chlapců. I jinak nebyly výsledky nijak povzbuzující. Chlapci byli naopak lepší než dívky v četnosti odpovědí neschopnost se postarat o dítě (14) a nepřipravenost na těhotenství.

Test 9. třída

Pokud žáci odpověděli, tak bylo poznat, že jsou si rizika těhotenství u dětí a mladistvých vědomi. Problém byl v nevyplněnosti (7 dívek a 8 chlapců). Ze zkušeností ovšem přikládám

tento stav za jejich obecnou neochotu cokoli vypisovat a vysvětlovat. Nicméně, je zde potřeba zlepšit výuku a učinit ji zajímavější, protože celkově výsledky jak po probrání látky v 8. ročníku, tak v 9. ročníku nebyly, vzhledem k závažnosti problematiky, nijak oslnivé.

11. Když dívky menstrují, mohou otěhotnět?

ano, zdůvodni:

ne, zdůvodni:

nevím, zdůvodni:

Tabulka č. 11: Menstruace a otěhotnění

Možnosti	8. ročník pretest		8. ročník posttest		9. ročník	
	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci
Ano, zdůvodni	11 (36,7%)	8 (23,5%)	10 (32,3%)	11 (34,4%)	19 (54,3%)	9 (34,6%)
Ne, zdůvodni	12 (40,0%)	14 (41,2%)	20 (64,5%)	21 (65,6%)	10 (28,6%)	10 (38,5%)
Nevím, zdůvodni	7 (23,3%)	12 (35,3%)	1 (3,2%)	0 (0%)	6 (17,1%)	7 (26,9%)
Celkem žáků	30	34	31	32	35	26

Pretest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 30 dívek. Správně odpovědělo 11, nesprávně 12, nevím 7. Tedy bylo dosaženo **36,7 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 34 chlapců. Správně odpovědělo 8, nesprávně 15, nevím 12. Tedy bylo dosaženo celkem **23,5 %** úspěšnosti u chlapců. Jedna z nejtěžších otázek, ve které dívky i chlapci nejvíce chybovali. Správných odpovědí bylo méně než nesprávných. Co se týká dívek, u správných bylo zdůvodnění: "ale jen v krajních případech...ve výjimečných případech...protože se to prostě může stát...jen zřídka...U nesprávných bylo zdůvodnění: "vyplavuje se vajíčko... neměl by se dělat sex, když holky menstrují... když menstrují, tak nemohou mít pohlavní styk a nemohou otěhotnět...asi ne.... Zejména chlapci se hodně uchylovali k odpovědi nevím (12) a nijak to nezdůvodňovali. Když odpověděli nesprávně (14x), tak to zdůvodňovali: "...vajíčko je mrtvé a jde ven...nevím, nejsem žena...protože menstruace je krvácení... opouštění neoplozeného vajíčka z vagíny...".

Posttest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 31 dívek. Správně odpovědělo 10, nesprávně 20, nevím 1. Tedy bylo dosaženo **32,3 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 32 chlapců. Správně odpovědělo 11, nesprávně 21, nevím 0. Tedy bylo dosaženo celkem **34,4 %** úspěšnosti u chlapců. Znalost této důležité problematiky se nezlepšila ani po probrání látky. To je hodně

varující. Klesl sice počet odpovědí nevím, ale zvýšil se počet nesprávných odpovědí. Zdůvodnění například u dívek bylo: "...obecně nemohou, ale je pár příkladů kdy k otěhotnění došlo...krvácejí...vajíčka uvolňují ze svého těla...není spermie...". Ale ani správná odpověď nutně neznamenala orientaci v tomto problému. Např. dívka zdůvodnila: ano, právě v tu dobu je největší pravděpodobnost, že otěhotní.

Test 9. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 35 dívek. Správně odpovědělo 19, nesprávně 10, nevím 6. Tedy bylo dosaženo **54,3 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 26 chlapců. Správně odpovědělo 9, nesprávně 12, nevím 7. Tedy bylo dosaženo celkem **34,6 %** úspěšnosti u chlapců. U dívek se situace zlepšila (nárůst z 10 na 19), nicméně ještě stále bylo mnoho nesprávných odpovědí (10). Jedna žákyně zdůvodnila odpověď ne: "...vydávají z těla škodlivé látky...protože tohle jsou neplodné dny...nedojde ke spojení spermie a vajíčka". Perličkou bylo vyjádření žáků: "Nevím, neptal jsem se... Nevím, nejsem žena...".

Velmi těžká otázka, ve které chybují často i dospělí. Alarmující je procento nesprávných odpovědí především u nejstarších žáků, kteří již v některých případech začínají sexuálně žít. Tomuto je nutné při výuce věnovat velkou pozornost a zdůraznit správnou odpověď.

12. Vyplavování prokrvené děložní sliznice z těla ženy se nazývá:

- ovulace menstruace progesteron

Tabulka č. 12: Menstruace

Možnosti	8. ročník pretest		8. ročník posttest		9. ročník	
	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci
Ovulace	3 (10,0%)	3 (8,8%)	0 (0%)	2 (6,3%)	1 (2,9%)	4 (15,4%)
Menstruace	26 (86,7%)	31 (91,2%)	30 (100%)	29 (90,6%)	33 (94,2%)	21 (80,8%)
Progesteron	1 (3,3%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (3,1%)	1 (2,9%)	1 (3,8%)
Celkem žáků	30	34	30	32	35	26

Pretest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 30 dívek. Správně odpovědělo 25, nesprávně 5. Tedy bylo dosaženo **86,7 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 34 chlapců. Správně odpovědělo 31, nesprávně 3. Tedy bylo dosaženo celkem **91,2 %** úspěšnosti u chlapců. Nečekaně velké procento správných odpovědí u chlapců ukazuje spíše než na znalosti, na neznalosti pojmů ovulace a progesteron. Proto volili jediný obecně známý pojem,

a to je menstruace. Dívky se již s těmito pojmy setkaly, a proto je množství nesprávných odpovědí větší.

Posttest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 31 dívek. Správně odpovědělo 31, nesprávně 0. Tedy bylo dosaženo **100 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 32 chlapců. Správně odpovědělo 29, nesprávně 3. Tedy bylo dosaženo celkem **96,6 %** úspěšnosti u chlapců. Zde je viditelný vliv výchovy předmětu, i když u chlapců se díky tomu paradoxně snížil počet správných odpovědí.

Test 9. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 35 dívek. Správně odpovědělo 33, nesprávně 2. Tedy bylo dosaženo **94,2 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 26 chlapců. Správně odpovědělo 21, nesprávně 5. Tedy bylo dosaženo celkem **88,8 %** úspěšnosti u chlapců. Nečekaný pokles správných odpovědí u chlapců. Nesprávná odpověď zněla nejčastěji ovulace (4x). Nesprávné odpovědi u dívek byly: ovulace (1x) a progesteron (také 1x). Hledala jsem souvislost mezi touto a následující otázkou, neboť obě dvě byly teoretického typu. Až na jednoho chlapce, který odpověděl na obě otázky nesprávně, žádná souvislost zjištěna nebyla. Ovšem tento chlapec nesprávně odpověděl vlastně na většinu teoretických otázek týkajících se děvčat (3, 12,13, 14, 15, 18).

13. Je správné tvrzení, že: „Ovulace je uvolnění zralého vajíčka ve vaječniku do vejcovodu. Vajíčko je cca 24 hodin schopno oplodnění?“

ano

ne

nevím

Tabulka č. 13: Ovulace

Možnosti	8. ročník pretest		8. ročník posttest		9. ročník	
	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci
Ano	9 (30,0%)	11 (32,4%)	29 (93,5%)	30 (93,8%)	28 (80,0%)	14 (53,9%)
Ne	8 (26,7%)	5 (14,7%)	0 (0%)	1 (3,1%)	0 (0%)	5 (19,2%)
Nevím	13 (43,3%)	18 (52,9%)	2 (6,5%)	1 (3,1%)	7 (20,0%)	7 (26,9%)
Celkem žáků	30	34	31	32	35	26

Pretest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 30 dívek. Správně odpovědělo 9, nesprávně 8, nevím 13. Tedy bylo dosaženo **33,0 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 34 chlapců. Správně odpovědělo 11, nesprávně 5, nevím 18. Tedy bylo dosaženo celkem **32,4 %** úspěšnosti

u chlapců. Zrovna tak jako u problematiky vyplavování prokrvené děložní sliznice z těla ženy se jedná o poměrně složitou teoretickou otázku. Nízký výsledek správných odpovědí byl logický.

Posttest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 31 dívek. Správně odpovědělo 29, nesprávně 0, nevím 2. Tedy bylo dosaženo **93,5 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 32 chlapců. Správně odpovědělo 30, nesprávně 1, nevím 1. Tedy bylo dosaženo celkem **93,8 %** úspěšnosti u chlapců. Jasný pozitivní výsledek založený na základě probrané látky. Dokonce i chlapci, kteří se o tyto "nepraktické" věci obvykle nezajímají, bodovali.

Test 9. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 35 dívek. Správně odpovědělo 28, nesprávně 0, nevím 7. Tedy bylo dosaženo **80,0 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 26 chlapců. Správně odpovědělo 14, nesprávně 5, nevím 7. Tedy bylo dosaženo celkem **53,9 %** úspěšnosti u chlapců. Pravda se ovšem ukázala v zásadním propadu znalostí u chlapců. Znovu se potvrzuje, že je otázky založené na teoretické bázi (a týkající se děvčat) příliš nezajímají. Je nutné se na chlapce v tomto zaměřit.

14. Gravidita je doba od početí až po narození dítěte.

ano

ne

nevím

Tabulka č. 14: Gravidita

Možnosti	8. ročník pretest		8. ročník posttest		9. ročník	
	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci
Ano	2 (6,7%)	6 (17,7%)	29 (93,6%)	26 (81,2%)	26 (74,3%)	9 (34,6%)
Ne	2 (6,7%)	2 (5,9%)	0 (0%)	3 (9,4%)	4 (11,4%)	10 (38,5%)
Nevím	26 (86,6%)	26 (76,4%)	2 (6,4%)	3 (9,4%)	5 (14,3%)	7 (26,9%)
Celkem žáků	30	34	31	32	35	26

Pretest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 30 dívek. Správně odpověděly 2, nesprávně 2, nevím 26. Tedy bylo dosaženo **6,7 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 34 chlapců. Správně odpovědělo 6, nesprávně 2, nevím 26. Tedy bylo dosaženo celkem **17,7 %** úspěšnosti u chlapců. Další složitá teoretická otázka. Nedobry výsledek byl očekáván. I když minimální úspěšnost u děvčat je pozoruhodná. Dívky volily často únikovou odpověď nevím (26). Stejný počet měli i chlapci, ale ti měli více správných odpovědí.

Posttest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 31 dívek. Správně odpovědělo 29, nesprávně 0, nevím 2. Tedy bylo dosaženo **93,6 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 32 chlapců. Správně odpovědělo 26, nesprávně 3, nevím 3. Tedy bylo dosaženo celkem **81,2 %** úspěšnosti u chlapců. Jasný nárůst správných odpovědí jako jednoznačný výsledek založený na základě probrané látky.

Test 9. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 35 dívek. Správně odpovědělo 26, nesprávně 4, nevím 5. Tedy bylo dosaženo **74,3 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 26 chlapců. Správně odpovědělo 9, nesprávně 10, nevím 7. Tedy bylo dosaženo celkem **34,6 %** úspěšnosti u chlapců. Zásadní propad zejména u chlapců. Ukazuje se, že je otázky založené na teoretické bázi (týkající se děvčat) příliš nezajímají.

15. Co se stane s děložní sliznicí, nedojde-li k oplodnění vajíčka?

- nic zanikne dojde u dívky ke krvácení

Tabulka č. 15: Děložní sliznice

Možnosti	8. ročník pretest		8. ročník posttest		9. ročník	
	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci
Nic	7 (23,3%)	5 (14,7%)	1 (3,2%)	1 (3,1%)	8 (22,9%)	6 (23,1%)
Zanikne	6 (20,0%)	11 (32,4%)	3 (9,7%)	6 (18,8%)	8 (22,9%)	9 (34,6%)
Dojde u dívky ke krvácení	17 (56,7%)	18 (52,9%)	27 (87,1%)	25 (78,1%)	19 (54,2%)	11 (42,3%)
Celkem žáků	30	34	31	32	35	26

Pretest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 30 dívek. Správně odpovědělo 16, nesprávně 14. Tedy bylo dosaženo **52,9 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 34 chlapců. Správně odpovědělo 18, nesprávně 16. Tedy bylo dosaženo celkem **56,7 %** úspěšnosti u chlapců.

Posttest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 31 dívek. Správně odpovědělo 27, nesprávně 4. Tedy bylo dosaženo **87,1 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 32 chlapců. Správně odpovědělo 25, nesprávně 7. Tedy bylo dosaženo celkem **78,1 %** úspěšnosti u chlapců. Nárůst správných odpovědí díky probrání problematiky.

Test 9. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 35 dívek. Správně odpovědělo 18, nesprávně 17. Tedy bylo dosaženo **54,2 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 26 chlapců. Správně odpovědělo 11, nesprávně 15. Tedy bylo dosaženo celkem **42,3 %** úspěšnosti u chlapců. Opět propad jak u chlapců, tak u dívek. Dokonce procento správných odpovědí u chlapců bylo menší než u těch, kteří neprošli výukou. Jejich výsledky dokazují, že otázka, která se bezprostředně netýká jejich praktického života, je nezajímá. Musím ovšem dodat, že při zadání této otázky jsem stanovila jako správnou odpověď, že dojde k menstruaci. Po stránce logiky by byla správná odpověď i to, že zanikne. Zadání by mohlo být diskutabilní, nicméně vycházela jsem z toho, co dívky fyzicky postihne.

16. Orgán, v němž se vyvíjí zárodek, se nazývá:

vejcovod

děloha

embryo

Tabulka č. 16: Děloha

Možnosti	8. ročník pretest		8. ročník posttest		9. ročník	
	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci
Vejcovod	1 (3,3%)	2 (5,9%)	1 (3,2%)	0 (0%)	1 (2,8%)	1 (3,8%)
Děloha	24 (80,0%)	28 (82,3%)	30 (96,8%)	30 (93,8%)	33 (94,4%)	22 (84,6%)
Embryo	5 (16,7%)	4 (11,8%)	0 (0%)	2 (6,2%)	1 (2,8%)	3 (11,6%)
Celkem žáků	30	34	31	32	35	26

Pretest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 30 dívek. Správně odpovědělo 24, nesprávně 6. Tedy bylo dosaženo **80,0 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 34 chlapců. Správně odpovědělo 28, nesprávně 6. Tedy bylo dosaženo celkem **82,3 %** úspěšnosti u chlapců. Dost vysoké procento správných odpovědí. Myslím, že tady žáci hodně využili znalostí z přírodopisu.

Posttest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 31 dívek. Správně odpovědělo 30, nesprávně 1. Tedy bylo dosaženo **96,8 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 32 chlapců. Správně odpovědělo 30, nesprávně 2. Tedy bylo dosaženo celkem **93,8 %** úspěšnosti u chlapců. Po probrání látky (a na základě výsledků z pretestů) jsem očekávala 100% správnost.

Test 9. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 35 dívek. Správně odpovědělo 34, nesprávně 1. Tedy bylo dosaženo **94,4 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 26 chlapců. Správně odpovědělo 22, nesprávně 4. Tedy bylo dosaženo celkem **84,6 %** úspěšnosti u chlapců. Vcelku očekávaný pokles.

17. Uved' správné názvy pro pohlavní buňky:

Tabulka č. 17: Pohlavní buňky

Ženská pohlavní buňka se nazývá:	Mužská pohlavní buňka se nazývá:
☐ <u>vajíčko</u>	☐ vajíčko
☐ spermie	☐ <u>spermie</u>
☐ ovulace	☐ erekce

Tabulka č. 18: Pohlavní buňky - odpovědi

Možnosti	8. ročník pretest		8. ročník posttest		9. ročník	
	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci
Ženská pohlavní buňka						
Vajíčko	30 (100%)	34 (100%)	31 (100%)	32 (100%)	34 (97,1%)	26 (100%)
Spermie	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (2,9%)	0 (0%)
Ovulace	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
Mužská pohlavní buňka						
Vajíčko	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (3,1%)	0 (0%)	0 (0%)
Spermie	29 (96,7%)	34 (100%)	31 (100%)	31 (96,9%)	34 (97,1%)	26 (100%)
Erekce	1 (3,3%)	0 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (2,9%)	0 (0%)
Celkem žáků	30	34	31	32	35	26

Pretest 8. třída

Dívky celkem 30, otázky týkající se ženské pohlavní buňky - správných odpovědí 30. Celkem **100 %** úspěšnosti. Otázky týkající se mužské pohlavní buňky - správných odpovědí 29, nesprávná 1. Celkem **96,7 %** úspěšnosti. Chlapci celkem 34, otázky týkající se ženské pohlavní buňky - správných odpovědí 34. Celkem **100 %** úspěšnosti. Otázky týkající se mužské pohlavní buňky - správných odpovědí 34. Celkem **100 %** úspěšnosti. Relativně lehká otázka, protože pojmy vajíčko a spermie jsou velmi známé.

Posttest 8. třída

Dívky celkem 31, otázky týkající se ženské pohlavní buňky - správných odpovědí 31. Celkem **100 %** úspěšnosti. Otázky týkající se mužské pohlavní buňky - správných odpovědí 31. Tedy **100 %** úspěšnosti. Chlapci celkem 32, otázky týkající se ženské pohlavní buňky - správných odpovědí 32. Celkem **100 %** úspěšnosti. Otázky týkající se mužské pohlavní buňky - správných odpovědí 31, nesprávná 1. Celkem **96,9 %** úspěšnosti. Po probrání látky jsem očekávala 100% úspěšnost. Domnívám se, že nesprávná odpověď chlapce na to, jak se nazývá mužská pohlavní buňka, je vyloženě omyl.

Test 9. třída

Dívky celkem 35, otázky týkající se ženské pohlavní buňky - správných odpovědí 34, nesprávná 1. Celkem **97,1 %** úspěšnosti. Otázky týkající se mužské pohlavní buňky - správných odpovědí 34, nesprávných 1. Tedy **97,1 %** úspěšnosti. Chlapci celkem 26, otázky týkající se ženské pohlavní buňky - správných odpovědí 26. Celkem **100 %** úspěšnosti. Otázky týkající se mužské pohlavní buňky - správných odpovědí 26. Celkem **100 %** úspěšnosti. Chybné odpovědi u dívek na tyto základní pojmy (97,1% v obou případech), mě skutečně překvapily. Ovšem 100 % správných odpovědí u chlapců ukazuje, že se v problematice orientují.

18. Označ správné názvy pro pohlavní hormony:

Tabulka č. 19: Pohlavní hormony

Ženský pohlavní hormon se nazývá:	Mužský pohlavní hormon se nazývá:
☐ spermie	☐ <u>testosteron</u>
☐ <u>progesteron</u>	☐ ovulace
☐ vaječníky	☐ sperma

Tabulka č. 20: Pohlavní hormony - odpovědi

Možnosti	8. ročník pretest		8. ročník posttest		9. ročník	
	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci
Ženský pohlavní hormon se nazývá:						
Spermie	0 (0%)	1 (2,9%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
Progesteron	13 (43,3%)	20 (58,8%)	31 (100%)	31 (96,9%)	23 (65,7%)	21 (80,8%)
Vaječníky	17 (53,3%)	13 (38,3%)	0 (0%)	1 (3,1%)	12 (34,3%)	5 (19,2%)
Mužský pohlavní hormon se nazývá:						
Testosteron	16 (53,3%)	23 (67,7%)	30 (96,8%)	30 (93,8%)	24 (68,6%)	21 (80,8%)
Ovulace	4 (13,3%)	3 (8,8%)	1 (3,2%)	0 (0%)	1 (2,9%)	2 (7,7%)
Sperma	10 (33,3%)	8 (23,5%)	0 (0%)	2 (6,2%)	10 (28,5%)	3 (11,5%)
Celkem žáků	30	34	31	32	35	26

Pretest 8. třída

Dívky, kterých bylo celkem 30 odpovídaly: otázka ženský pohlavní hormon - správných odpovědí 13, nesprávných 17. Celkem **43,3 %** úspěšnosti. Otázka mužský pohlavní hormon - správných odpovědí 16, nesprávných 14. Celkem **53,3 %** úspěšnosti. Chlapci celkem 34, otázka ženský pohlavní hormon - správných odpovědí 20, nesprávných 14. Celkem **58,8 %** úspěšnosti. Otázka mužský pohlavní hormon - správných odpovědí 23, nesprávných 11. Celkem **67,7 %** úspěšnosti. Chlapci a dívky si pletli ženský pohlavní hormon progesteron s vaječníky. Co se týká pohlavního hormonu u mužů, tak docházelo u chlapců i dívek k záměně testosteronu za sperma.

Posttest 8. třída

Dívky, kterých bylo celkem 31 odpovídaly:, otázka ženský pohlavní hormon - správných odpovědí 31. Celkem **100 %** úspěšnosti. Otázka mužský pohlavní hormon - správných odpovědí 30, nesprávných 1. Tedy **96,8 %** úspěšnosti. Chlapci celkem 32, otázka ženský pohlavní hormon - správných odpovědí 31, nesprávná 1. Celkem **96,9 %** úspěšnosti. Otázka mužský pohlavní hormon - správných odpovědí 30, nesprávných 2. Celkem **93,8 %** úspěšnosti.

Test 9. třída

Dívky, kterých bylo celkem 35 odpovídaly: otázka ženský pohlavní hormon - správných odpovědí 23, nesprávně 12. Celkem **65,7 %** úspěšnosti. Otázka mužský pohlavní hormon -

správných odpovědí 24, nesprávných 11. Tedy **68,6 %** úspěšnosti. Chlapci celkem 26, otázka ženský pohlavní hormon - správných odpovědí 21, nesprávných 5. Celkem **80,8 %** úspěšnosti. Otázka mužský pohlavní hormon - správných odpovědí 21, nesprávných 5. Celkem **80,8 %** úspěšnosti. Dívky i chlapci opět zaměňovali ženský pohlavní hormon progesteron za vaječníky. Co se týče mužského pohlavního hormonu, opět nejvíce chyb se ukázalo v záměně testosteronu za sperma (jak u chlapců, tak u dívek). Jak je pregnantně patrné z tabulky, chlapci prokázali vyšší znalosti než dívky. Ironické je, že jedna dívka jej dokonce nazvala ovulací. Jako v případě některých jiných otázek týkajících se vývoje člověka, tak i tady se ukázaly určité nedostatky vyplývající z neschopnosti aplikace znalostí získaných v jiném předmětu. Zde např. v 5. ročníku předmět Přírodověda či v 8. ročníku v Přírodopisu, konkrétně v Biologii člověka.

19. Erekcce je zvětšení a ztotožnění pohlavního údu při pohlavním vzrušení.

ano

ne

nevím

Tabulka č. 21: Erekcce

Možnosti	8. ročník pretest		8. ročník posttest		9. ročník	
	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci
Ano	24 (80,0%)	30 (88,2%)	31 (100%)	31 (96,9%)	32 (91,4%)	24 (92,3%)
Ne	2 (6,7%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	3 (8,6%)	0 (0%)
Nevím	4 (13,3%)	4 (11,8%)	0 (0%)	1 (3,1%)	0 (0%)	2 (7,7%)
Celkem žáků	30	34	31	32	35	26

Pretest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 30 dívek. Správně odpovědělo 24, nesprávně 2, nevím 4. Tedy bylo dosaženo **80,0 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 34 chlapců. Správně odpovědělo 30, nesprávně 0, nevím 4. Tedy bylo dosaženo celkem **88,2 %** úspěšnosti u chlapců. Relativně lehká otázka, kde jsem i u žáků ještě před probráním látky oprávněně očekávala vysokou míru úspěšnosti.

Posttest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 31 dívek. Správně odpovědělo 31, nesprávně 0, nevím 0. Tedy bylo dosaženo **100 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 32 chlapců. Správně odpovědělo 31, nesprávně 0, nevím 1. Tedy bylo dosaženo celkem **96,9 %** úspěšnosti u chlapců. Po probrání látky snad nelze nevědět.

Test 9. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 35 dívek. Správně odpovědělo 32, nesprávně 3, nevím 0. Tedy bylo dosaženo **91,4 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 26 chlapců. Správně odpovědělo 24, nesprávně 0, nevím 2. Tedy bylo dosaženo celkem **92,3 %** úspěšnosti u chlapců. Správnost odpovědí odpovídá sestupnému trendu po ročním odstupě od výuky, nicméně nechápu chybovost. Pravděpodobně to byl odraz určité roztěkanosti žáků 9. ročníků.

20. Chrání hormonální antikoncepce před infekcí HIV?

ano, zdůvodni:

ne, zdůvodni:

nevím, zdůvodni:

Tabulka č. 22: Hormonální antikoncepce

Možnosti	8. ročník pretest		8. ročník posttest		9. ročník	
	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci
Ano, zdůvodni	8 (26,7%)	6 (17,6%)	2 (6,5%)	2 (6,3%)	6 (17,1%)	6 (23,1%)
Ne, zdůvodni	7 (23,3%)	13 (38,2%)	27 (87,0%)	28 (87,5%)	28 (80,0%)	14 (53,8%)
Nevím, zdůvodni	15 (50,0%)	15 (44,1%)	2 (6,5%)	2 (6,3%)	1 (2,9%)	6 (23,1%)
Celkem žáků	30	34	31	32	35	26

Pretest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 30 dívek. Správně odpovědělo 7, nesprávně 8, nevím 15. Tedy bylo dosaženo **23,3 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 34 chlapců. Správně odpovědělo 13, nesprávně 6, nevím 15. Tedy bylo dosaženo celkem **38,2 %** úspěšnosti u chlapců. Správných odpovědí nebylo mnoho, dokonce u děvčat převažovaly nesprávné. Ze zdůvodnění u nesprávných odpovědí jsem vybrala tato: "nezajímá mě to...nikdy jsem o tom neslyšel...slyšel jsem, že je to pravda..." Pozitivem bylo zdůvodnění u správných odpovědí: "To je k něčemu jinému...před HIV se ochráníme jinak...HIV se přenáší při styku, takže antikoncepce s tím nic neudělá...protože je to lék proti otěhotnění...chrání před otěhotněním...antikoncepce je na to, abych neotěhotněla...".

Posttest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 31 dívek. Správně odpovědělo 27, nesprávně 2, nevím 2. Tedy bylo dosaženo **87,1 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 32 chlapců. Správně odpovědělo 28, nesprávně 2, nevím 2. Tedy bylo dosaženo celkem **87,5 %** úspěšnosti u chlapců. Očekávala jsem větší procento úspěšnosti, vzhledem k tomu, že riziko HIV je stále

ve společnosti probírané. Na druhou stranu ve správných odpovědích se objevila poměrně fundovaná zdůvodnění: "Před HIV ochrání jen kondom...jsou to jen tablety...chrání jen před otěhotněním...není to na HIV...zabrání jen otěhotnět...nemá s tím nic společného...hormony nám před HIV nepomohou...".

Test 9. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 35 dívek. Správně odpovědělo 28, nesprávně 6, nevím 1. Tedy bylo dosaženo **88,8 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 26 chlapců. Správně odpovědělo 14, nesprávně 6, nevím 6. Tedy bylo dosaženo celkem **53,8 %** úspěšnosti u chlapců. Ukazuje se, že HIV už není takový „strašák“ jako před několika lety. Zejména u chlapců pozorujeme klesající zájem. To je varující. Navíc se zde projevuje i určitá laxnost 9. ročníků ke škole jako takové, o čemž svědčí komentář ve stylu: "nevím, nezkoušel jsem to..." Znamená to, že nesmíme tuto problematiku pouštět ze zřetele a stále zdůrazňovat nebezpečnosti a aktuálnosti této těžké pohlavní nemoci.

21. Mezi pohlavně přenosné choroby patří:

Tabulka č. 23: Pohlavně přenosné choroby

Nemoc	Možnost
Příjice – syfilis	☐ <u>ano</u> ☐ ne ☐ nevím
Kapavka	☐ <u>ano</u> ☐ ne ☐ nevím
Angína	☐ ano ☐ <u>ne</u> ☐ nevím
HIV virus	☐ <u>ano</u> ☐ ne ☐ nevím
Plané neštovice	☐ ano ☐ <u>ne</u> ☐ nevím

Tabulka č. 24: Odpovědi respondentů na otázku ohledně pohlavně přenosných chorob

Nemoc	8. ročník pretest		8. ročník posttest		9. ročník	
	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci
Příjice, syfilis						
Ano	13 (43,3%)	18 (53,0%)	31 (100%)	29 (90,6%)	26 (74,3%)	19 (73,1%)
Ne	2 (6,7%)	3 (8,8%)	0 (0%)	1 (3,1%)	2 (5,7%)	1 (3,8%)
Nevím	15 (50,0%)	13 (38,2%)	0 (0%)	2 (6,3%)	7 (20,0%)	6 (23,1%)
Kapavka						
Ano	6 (20,0%)	14 (41,2%)	30 (96,8%)	31 (96,9%)	18 (51,4%)	16 (61,6%)
Ne	10 (33,3%)	8 (23,5%)	1 (3,2%)	0 (0%)	11 (31,4%)	5 (19,2%)
Nevím	14 (46,7%)	12 (35,3%)	0 (0%)	1 (3,1%)	6 (17,2%)	5 (19,2%)
Angína						
Ano	1 (3,3%)	1 (2,9%)	1 (3,2%)	0 (0%)	1 (2,9%)	3 (11,5%)
Ne	25 (83,3%)	22 (64,7%)	30 (96,8%)	32 (100%)	32 (91,4%)	23 (88,5%)
Nevím	4 (13,4%)	11 (32,4%)	0 (0%)	0 (0%)	2 (5,7%)	0 (0%)
HIV virus						
Ano	27 (90,0%)	28 (82,4%)	30 (96,8%)	32 (100%)	35 (100%)	26 (100%)
Ne	1 (3,3%)	0 (0%)	1 (3,2%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
Nevím	2 (6,7%)	6 (17,6%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
Plané neštovice						
Ano	1 (3,3%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (2,9%)	1 (3,8%)
Ne	20 (66,7%)	21 (61,8%)	31 (100%)	32 (100%)	33 (94,2%)	24 (92,4%)
Nevím	9 (30,0%)	13 (38,2%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (2,9%)	1 (3,8%)
Celkem žáků	30	34	31	32	35	26

Pretest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 30. dívek. Problematika příjice: správných odpovědí 13, nesprávné 2. Odpověď nevím zvolilo 15 děvčat. Celkem **43,3 %** úspěšnosti. Problematika kapavka: správných odpovědí 6, nesprávných 10. Odpověď nevím zvolilo 14 děvčat. Celkem **20 %** úspěšnosti. Problematika angína: správných odpovědí 25, nesprávná 1. Odpověď nevím zvolila 4 děvčata. Celkem **83,3 %** úspěšnosti. Problematika HIV virus: správných odpovědí 27, nesprávná 1. Odpověď nevím zvolila 2 děvčata. Celkem **90 %** úspěšnosti. Problematika plané neštovice: správných odpovědí 20, nesprávná 1. Odpověď nevím zvolilo 9 děvčat.

Celkem **66,7 %** úspěšnosti. Šetření se zúčastnilo celkem 34. chlapců. Problematika přijice: správných odpovědí 18, nesprávné 3. Odpověď nevím zvolilo 13 žáků. Celkem **53,0 %** úspěšnosti. Problematika kapavka: správných odpovědí 14, nesprávných 8. Odpověď nevím zvolilo 12 žáků. Celkem **41,2 %** úspěšnosti. Problematika angína: správných odpovědí 22, nesprávná 1. Odpověď nevím zvolilo 11 žáků. Celkem **64,7 %** úspěšnosti. Problematika HIV virus: správných odpovědí 28, nesprávných 0. Odpověď nevím zvolilo 6 žáků. Celkem **82,4 %** úspěšnosti. Problematika plané neštovice: správných odpovědí 21, nesprávných 0. Odpověď nevím zvolilo 13 žáků. Celkem **61,8 %** úspěšnosti. Zejména nepoučená mládež vykazuje podstatnou chybovost. Ukazuje se, že některé pohlavní nemoci jako jsou syfilis či kapavka upadají do zapomnění.

Posttest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 31. dívek. Problematika přijice: správných odpovědí 31, nesprávných 0. Odpověď nevím nezvolil nikdo. Celkem **100 %** úspěšnosti. Problematika kapavka: správných odpovědí 30, nesprávná 1. Odpověď nevím nezvolil nikdo. Celkem **96,8 %** úspěšnosti. Problematika angína: správných odpovědí 30, nesprávná 1. Odpověď nevím nezvolil nikdo. Celkem **96,8 %** úspěšnosti. Problematika HIV virus: správných odpovědí 30, nesprávná 1. Odpověď nevím nezvolil nikdo. Celkem **96,8 %** úspěšnosti. Problematika plané neštovice: správných odpovědí 31, nesprávných 0. Odpověď nevím nezvolil nikdo. Celkem **100 %** úspěšnosti. Šetření se zúčastnilo celkem 32. chlapců. Problematika přijice: správných odpovědí 29, nesprávná 1. Odpověď nevím zvolili 2 žáci. Celkem **90,6 %** úspěšnosti. Problematika kapavka: správných odpovědí 31, nesprávných 0. Odpověď nevím zvolil 1 žák. Celkem **96,9 %** úspěšnosti. Problematika angína: správných odpovědí 32, nesprávných 0. Odpověď nevím nezvolil nikdo. Celkem **100 %** úspěšnosti. Problematika HIV virus: správných odpovědí 32, nesprávných 0. Odpověď nevím nezvolil nikdo. Celkem **100 %** úspěšnosti. Problematika plané neštovice: správných odpovědí 32, nesprávných 0. Odpověď nevím nezvolil nikdo. Celkem **100 %** úspěšnosti.

Test 9. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 35. dívek. Problematika přijice: správných odpovědí 26, nesprávných 2. Odpověď nevím zvolilo 7 dívek. Celkem **74,3 %** úspěšnosti. Problematika kapavka: správných odpovědí 18, nesprávných 11. Odpověď nevím zvolilo 6 dívek. Celkem **51,4 %** úspěšnosti. Problematika angína: správných odpovědí 32, nesprávná 1. Odpověď nevím zvolily 2 dívky. Celkem **91,4 %** úspěšnosti. Problematika HIV virus: správných odpovědí 35, nesprávných 0. Odpověď nevím nezvolil nikdo. Celkem **100 %** úspěšnosti. Problematika plané neštovice: správných odpovědí 33, nesprávná 1. Odpověď nevím zvolila

1 dívka. Celkem **94,2 %** úspěšnosti. Šetření se zúčastnilo celkem 26. chlapců. Problematika přijice: správných odpovědí 19, nesprávná 1. Odpověď nevím zvolilo 6 žáků. Celkem **73,1 %** úspěšnosti. Problematika kapavka: správných odpovědí 16, nesprávných 5. Odpověď nevím zvolilo 5 žáků. Celkem **61,6 %** úspěšnosti. Problematika angína: správných odpovědí 23, nesprávné 3. Odpověď nevím zvolilo 0 žáků. Celkem **88,5 %** úspěšnosti. Problematika HIV virus: správných odpovědí 26, nesprávných 0. Odpověď nevím nezvolil nikdo. Celkem **100 %** úspěšnosti. Problematika plané neštovice: správných odpovědí 24, nesprávná 1. Odpověď nevím zvolil 1 žák. Celkem **92,4 %** úspěšnosti. V některých konkrétních pohlavních nemocech dochází k nepřesnostem. Při výuce je třeba zdůraznit i nebezpečnost kapavky.

22. Jak se lze nakazit virem HIV, který způsobuje onemocnění AIDS?

Tabulka č. 25: HIV

Způsob přenosu	Možnost
Líbáním	☐ ano ☒ <u>ne</u> ☐ nevím
Podáním ruky	☐ ano ☒ <u>ne</u> ☐ nevím
Při nechráněném pohlavním styku	☒ <u>ano</u> ☐ ne ☐ nevím
Krví	☒ <u>ano</u> ☐ ne ☐ nevím
Pobytem v zakouřené místnosti	☐ ano ☒ <u>ne</u> ☐ nevím

Tabulka č. 26: Odpovědi respondentů na možnost nákazy virem HIV

Způsob přenosu - možnosti	8. ročník pretest		8. ročník posttest		9. ročník	
	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci
Líbáním						
Ano	10 (33,3%)	7 (20,6%)	6 (19,4%)	8 (25,0%)	15 (42,8%)	7 (26,9%)
Ne	13 (43,4%)	20 (58,8%)	25 (80,6%)	20 (62,5%)	19 (54,3%)	17 (65,4%)
Nevím	7 (23,3%)	7 (20,6%)	0 (0%)	4 (12,5%)	1 (2,9%)	2 (7,7%)
Podáním ruky						
Ano	3 (10,0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	2 (5,7%)	0 (0%)
Ne	20 (66,7%)	26 (76,5%)	31 (100%)	32 (100%)	33 (94,3%)	26 (100%)
Nevím	7 (23,3%)	8 (23,5%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
Při nechráněném pohlavním styku						
Ano	28 (93,3%)	30 (88,3%)	31 (100%)	32 (100%)	35 (100%)	26 (100%)
Ne	0 (0%)	1 (2,9%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
Nevím	2 (6,7%)	3 (8,8%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
Krví						
Ano	19 (63,4%)	19 (55,9%)	30 (96,8%)	29 (90,6%)	34 (97,1%)	22 (84,6%)
Ne	4 (13,3%)	9 (26,5%)	1 (3,2%)	3 (9,4%)	1 (2,9%)	4 (15,4%)
Nevím	7 (23,3%)	6 (17,6%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
Pobytem v zakouřené místnosti						
Ano	1 (3,3%)	1 (2,9%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	2(7,7%)
Ne	21 (70,0%)	24 (70,6%)	30 (96,8%)	32 (100%)	35 (100%)	24 (92,3%)
Nevím	8 (26,7%)	9 (26,5%)	1 (3,2%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
Celkem žáků	30	34	31	32	35	26

Pretest 8. třída

Celkem 30 dívek odpovědělo takto: Líbáním: správných odpovědí 13, nesprávných 10. Odpověď nevíím zvolilo 7 dívek. Celkem **43,3 %** úspěšnosti. Podáním ruky: správných odpovědí 20, nesprávné 3. Odpověď nevíím zvolilo 7 dívek. Celkem **66,7 %** úspěšnosti. Při nechráněném pohlavním styku: správných odpovědí 28, nesprávných 0. Odpověď nevíím zvolily 2 dívky. Celkem **93,3 %** úspěšnosti. Krví: správných odpovědí 19, nesprávné 4. Odpověď nevíím zvolilo 7 dívek. Celkem **63,4 %** úspěšnosti. Pobytem v zakouřené místnosti:

správných odpovědí 21, nesprávná 1. Odpověď nevím zvolilo 8 dívek. Celkem **70,0 %** úspěšnosti. Chlapci celkem 34. Líbáním: správných odpovědí 20, nesprávných 7. Odpověď nevím zvolilo 7 žáků. Celkem **58,8 %** úspěšnosti. Podáním ruky: správných odpovědí 26, nesprávných 0. Odpověď nevím zvolilo 8 žáků. Celkem **76,5 %** úspěšnosti. Při nechráněném pohlavním styku: správných odpovědí 30, nesprávná 1. Odpověď nevím zvolili 3 žáci. Celkem **88,3 %** úspěšnosti. Krví: správných odpovědí 19, nesprávných 9. Odpověď nevím zvolilo 6 žáků. Celkem **55,9 %** úspěšnosti. Pobytem v zakouřené místnosti: správných odpovědí 24, nesprávná 1. Odpověď nevím zvolilo 9 žáků. Celkem **70,6 %** úspěšnosti. Neproškolení žáci logicky dost tápali, ovšem pozitivem bylo, že věděli, že největší nebezpečí je při nechráněném pohlavním styku.

Posttest 8. třída

Celkem 31 dívek odpovědělo takto: Líbáním: správných odpovědí 25, nesprávných 6. Odpověď nevím nezvolil nikdo. Celkem **80,6 %** úspěšnosti. Podáním ruky: správných odpovědí 31, nesprávných 0. Odpověď nevím nezvolil nikdo. Celkem **100 %** úspěšnosti. Při nechráněném pohlavním styku: správných odpovědí 31, nesprávných 0. Odpověď nevím nezvolil nikdo. Celkem **100 %** úspěšnosti. Krví: správných odpovědí 30, nesprávná 1. Odpověď nevím nezvolil nikdo. Celkem **96,8 %** úspěšnosti. Pobytem v zakouřené místnosti: správných odpovědí 30, nesprávných 0. Odpověď nevím zvolila 1 dívka. Celkem **96,8 %** úspěšnosti. Chlapci celkem 32. Líbáním: správných odpovědí 20, nesprávných 8. Odpověď nevím zvolili 4 žáci. Celkem **62,5 %** úspěšnosti. Podáním ruky: správných odpovědí 32, nesprávných 0. Odpověď nevím nezvolil nikdo. Celkem **100 %** úspěšnosti. Při nechráněném pohlavním styku: správných odpovědí 32, nesprávných 0. Odpověď nevím nezvolil nikdo. Celkem **100 %** úspěšnosti. Krví: správných odpovědí 29, nesprávné 3. Odpověď nevím nezvolil nikdo. Celkem **90,6 %** úspěšnosti. Pobytem v zakouřené místnosti: správných odpovědí 32, nesprávných 0. Odpověď nevím nezvolil nikdo. Celkem **100 %** úspěšnosti. V tomto případě se opět prokázal jasný pozitivní vliv probrání látky.

Test 9. třída

Celkem 35 dívek odpovědělo takto: Líbáním: správných odpovědí 19, nesprávných 15. Odpověď nevím zvolila 1 dívka. Celkem **54,3 %** úspěšnosti. Podáním ruky: správných odpovědí 33, nesprávné 2. Odpověď nevím nezvolil nikdo. Celkem **94,3 %** úspěšnosti. Při nechráněném pohlavním styku: správných odpovědí 35, nesprávných 0. Odpověď nevím nezvolil nikdo. Celkem **100 %** úspěšnosti. Krví: správných odpovědí 34, nesprávná 1. Odpověď nevím nezvolil nikdo. Celkem **97,1 %** úspěšnosti. Pobytem v zakouřené místnosti: správných odpovědí 35, nesprávných 0. Odpověď nevím nezvolil nikdo. Celkem **100 %**

úspěšnosti. Chlapci celkem 26. Líbáním: správných odpovědí 17, nesprávných 7. Odpověď nevíám zvolili 2 žáci. Celkem **65,4 %** úspěšnosti. Podáním ruky: správných odpovědí 26, nesprávných 0. Odpověď nevíám nezvolil nikdo. Celkem **100 %** úspěšnosti. Při nechráněném pohlavním styku: správných odpovědí 26, nesprávných 0. Odpověď nevíám nezvolil nikdo. Celkem **100 %** úspěšnosti. Krví: správných odpovědí 22, nesprávné 4. Odpověď nevíám nezvolil nikdo. Celkem **84,6 %** úspěšnosti. Pobytem v zakouřené místnosti: správných odpovědí 24, nesprávné 2. Odpověď nevíám nezvolil nikdo. Celkem **92,3 %** úspěšnosti. I když se projevila řada chyb (zejména, jde-li se nakazit líbáním), je vidět, že problematika je velmi dobře probraná, neboť rozhoduje rozpoznání rizikových aktivit.

23. Uved' 3 příklady rizika prostituce:

Tabulka č. 27: Rizika prostituce

Možnosti	8. ročník pretest		8. ročník posttest		9. ročník	
	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci
Bude z nás pedofil	10	1	0	0	0	0
Nebezpečí zneužití, násilí	3	6	6	11	11	9
Znásilnění	2	3	2	3	5	1
Otěhotnění	6	5	21	13	15	3
Pohlavní nemoci	0	13	25	22	22	10
Nedostatek peněz	0	4	0	2	6	4
Nymfomanie	0	1	0	0	0	0
Nezaplacení	0	1	0	1	0	0
Sociální odloučení	0	0	9	4	2	2
Nezákonné	0	0	3	1	1	2
Okradení	0	0	0	0	0	1
Psychické a duševní následky	0	0	0	0	0	1
Žádné vzdělání	0	0	0	0	0	1
Drogy, alkohol	0	0	0	0	1	2
Odsouzení rodinou	0	0	0	0	4	0
Nevyplněno	12	3	2	2	6	7
Celkem odpovědí	33	37	68	59	73	43

Pretest 8. třída

Velmi zajímavé výsledky. Dívky hodně utíkaly od odpovědi tím, že dotazník nevyplnily (12). Ovšem, reakce typu bude z vás pedofil nemají naprosto logiku. Taktéž absence odpovědí, které se nejvíce nabízejí, tedy pohlavní nemoci či nebezpečí zneužití, u děvčat nebyly. Perlička od jedné dívky: "Budeš mít bolesti břicha".

Posttest 8. třída

Po absolvování výuky se situace očekávaně zlepšila. Perličky z odpovědí dívek: "Odhalování svého pohlaví...může chytout normální nemoci, chřipku, angínu".

Test 9. třída

I když nastal částečný pokles znalostí u žáků 9. ročníků daný obecnými faktory, obdobnými jako u předcházejících odpovědí, přesto bylo vidět, že se v problematice orientují. Celkově lze v odpovědích v pretestech, posttestech a v testech konstatovat, že znalosti i u neproškolených žáků byly na dobré úrovni a svědčily o obecném povědomí. Po absolvování výuky zmizely nelogické reakce ve smyslu "bude z nás pedofil, nymfomanie". Výsledkem zjištění je, že výuka tohoto okruhu probíhá správně. Úsměvné byly některé perličky z odpovědí chlapců: "Unesení a prodání na černém trhu...šikana... může mít problémy s muži". Perličky z odpovědí děvčat: "Rodiče jsou asi naštvaní...nehygienické podmínky"

24. Je pravdivé tvrzení, že: „Promiskuita je časté střídání sexuálních partnerů?“

ano

ne

nevím

Tabulka č. 28: Promiskuita

Možnosti	8. ročník pretest		8. ročník posttest		9. ročník	
	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci
Ano	6 (20,0%)	4 (11,8%)	31 (100%)	28 (87,4%)	25 (71,4%)	14 (53,9%)
Ne	1 (3,3%)	0 (0%)	0 (0%)	2 (6,3%)	1 (2,9%)	3 (11,5%)
Nevím	23 (76,7%)	30 (88,2%)	0 (0%)	2 (6,3%)	9 (25,7%)	9 (34,6%)
Celkem žáků	30	34	31	32	35	26

Pretest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 30 dívek. Správně odpovědělo 6, nesprávně 1, nevím 23. Tedy bylo dosaženo **20,0 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 34 chlapců. Správně odpověděli 4, nesprávně 0, nevím 30. Tedy bylo dosaženo celkem **11,8 %** úspěšnosti u chlapců. Pretest odhalil evidentně neznalost pojmosloví.

Posttest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 31 dívek. Správně odpovědělo 31, nesprávně 0, nevím 0. Tedy bylo dosaženo **100 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 32 chlapců. Správně odpovědělo 28, nesprávně 2, nevím 2. Tedy bylo dosaženo celkem **87,4 %** úspěšnosti u chlapců. Příjemné překvapení znalost dívek.

Test 9. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 35 dívek. Správně odpovědělo 25, nesprávně 1, nevím 9. Tedy bylo dosaženo **71,4 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 26 chlapců. Správně odpovědělo 14, nesprávně 3, nevím 9. Tedy bylo dosaženo celkem **53,9 %**

úspěšnosti u chlapců. Menší procento správných odpovědí opět dokazuje, že teoretické otázky nikoho moc nezajímají. Výsledky ukazují, že zadávat otázky s možností odpovědět "nevím" nemají relevantní vypovídající hodnotu. Hlavně u devátých ročníků vítězí pohodlnost a zejména chlapci volí cestu nejmenšího odporu, tedy tuto odpověď.

25. Homosexualita je erotické, sexuální a citové zaměření na jedince stejného pohlaví:

ano

ne

nevím

Tabulka č. 29: Homosexualita

Možnosti	8. ročník pretest		8. ročník posttest		9. ročník	
	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci
Ano	27 (90,0%)	30 (88,3%)	31 (100%)	32 (100%)	34 (97,1%)	24 (92,4%)
Ne	1 (3,3%)	1 (2,9%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (2,9%)	1 (3,8%)
Nevím	2 (6,7%)	3 (8,8%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (3,8%)
Celkem žáků	30	34	31	32	35	26

Pretest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 30 dívek. Správně odpovědělo 27, nesprávně 1, nevím 2. Tedy bylo dosaženo **90,0 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 34 chlapců. Správně odpovědělo 30, nesprávně 1, nevím 3. Tedy bylo dosaženo celkem **88,3 %** úspěšnosti u chlapců. Homosexualita je ve společnosti poměrně diskutované téma. Proto tolik správných odpovědí.

Posttest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 31 dívek. Správně odpovědělo 31, nesprávně 0, nevím 0. Tedy bylo dosaženo **100 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 32 chlapců. Správně odpovědělo 32, nesprávně 0, nevím 0. Tedy bylo dosaženo celkem **100 %** úspěšnosti u chlapců. Očekávané 100% znalosti.

Test 9. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 35 dívek. Správně odpovědělo 34, nesprávně 1, nevím 0. Tedy bylo dosaženo **97,1 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 26 chlapců. Správně odpovědělo 24, nesprávně 1, nevím 1. Tedy bylo dosaženo celkem **92,4 %** úspěšnosti u chlapců. Očekávané výsledky vzhledem k frekvencovanosti pojmu.

26. Lesbismus je ženská forma sexuality:

ano

ne

nevím

Tabulka č. 30: Lesbismus

Možnosti	8. ročník pretest		8. ročník posttest		9. ročník	
	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci
Ano	25 (83,3%)	32 (94,2%)	31 (100%)	27 (84,4%)	35 (100%)	23 (88,5%)
Ne	2 (6,7%)	1 (2,9%)	0 (0%)	5 (15,6%)	0 (0%)	1 (3,8%)
Nevím	3 (10,0%)	1 (2,9%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	2 (7,7%)
Celkem žáků	30	34	31	32	35	26

Pretest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 30 dívek. Správně odpovědělo 25, nesprávně 2, nevím 3. Tedy bylo dosaženo **83,3 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 34 chlapců. Správně odpovědělo 32, nesprávně 1, nevím 1. Tedy bylo dosaženo celkem **94,2 %** úspěšnosti u chlapců. Vysoká správnost odpovědí ještě před oficiální výukou reflektuje společenskou realitu.

Posttest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 31 dívek. Správně odpovědělo 31, nesprávně 0, nevím 0. Tedy bylo dosaženo **100 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 32 chlapců. Správně odpovědělo 27, nesprávně 5, nevím 0. Tedy bylo dosaženo celkem **84,4 %** úspěšnosti u chlapců. Očekávala jsem pouze správné odpovědi, což se u chlapců nestalo. Měli dokonce horší výsledky než v pretestu.

Test 9. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 35 dívek. Správně odpovědělo 35, nesprávně 0, nevím 0. Tedy bylo dosaženo **100 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 26 chlapců. Správně odpovědělo 23, nesprávně 1, nevím 2. Tedy bylo dosaženo celkem **88,5 %** úspěšnosti u chlapců. Vzhledem k frekventovanosti pojmu očekávané výsledky. Zklamáním jsou znalosti chlapců.

27. Incest znamená:

- svobodného muže či ženu pohlavní styk mezi blízkce příbuznými osobami
- považování druhé osoby za velmi přitažlivou

Tabulka č. 31: Incest

Možnosti	8. ročník pretest		8. ročník posttest		9. ročník	
	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci
Svobodného muže či ženu	4 (13,3%)	3 (8,8%)	2 (6,5%)	1 (3,1%)	1 (2,9%)	5 (19,2%)
Pohlavní styk mezi blízkce příbuznými osobami	14 (46,7%)	29 (91,2%)	29 (93,6%)	31 (96,9%)	34 (97,1%)	18 (69,2%)
Považování druhé osoby za velmi přitažlivou	12 (40,0%)	2 (5,9%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	3 (11,6%)
Celkem žáků	30	34	31	32	35	26

Pretest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 30 dívek. Správně odpovědělo 13, nesprávně 17. Tedy bylo dosaženo **43,3 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 34 chlapců. Správně odpovědělo 29, nesprávně 5. Tedy bylo dosaženo celkem **91,2 %** úspěšnosti u chlapců. Naprosto nečekaný pozitivní výsledek u chlapců.

Posttest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 31 dívek. Správně odpovědělo 29, nesprávně 2. Tedy bylo dosaženo **93,6 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 32 chlapců. Správně odpovědělo 31, nesprávně 1. Tedy bylo dosaženo celkem **96,9 %** úspěšnosti u chlapců. Očekávaný výstup.

Test 9. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 35 dívek. Správně odpovědělo 34, nesprávně 1. Tedy bylo dosaženo **97,1 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 26 chlapců. Správně odpovědělo 18, nesprávně 8. Tedy bylo dosaženo celkem **69,2 %** úspěšnosti u chlapců. Pokles znalostí u chlapců je evidentní a nepodařilo se jej zdůvodnit. Poznámka: Výuka by měla akcentovat prohloubení těchto teoretických pojmů, neboť se týkají bezpečnosti mladistvých.

28. Heterosexualita je:

- náklonnost k druhému pohlaví
- způsob užívání antikoncepce
- jiný název pro oplodnění

Tabulka č. 32: Heterosexualita

Možnosti	8. ročník pretest		8. ročník posttest		9. ročník	
	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci
Náklonnost k druhému pohlaví	23 (76,7%)	29 (85,3%)	31 (100%)	32 (100%)	35 (100%)	23 (88,5%)
Způsob užívání antikoncepce	1 (3,3%)	2 (5,9%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	2 (7,7%)
Jiný název pro oplodnění	6 (20,0%)	3 (8,8%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (3,8%)
Celkem žáků	30	34	31	32	35	26

Pretest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 30 dívek. Správně odpovědělo 23, nesprávně 7. Tedy bylo dosaženo **76,7 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 34 chlapců. Správně odpovědělo 29, nesprávně 5. Tedy bylo dosaženo celkem **85,3 %** úspěšnosti u chlapců. Vysoké procento úspěšnosti vyplývá z obecné znalosti tohoto pojmu.

Posttest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 31 dívek. Správně odpovědělo 31, nesprávně 0. Tedy bylo dosaženo **100 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 32 chlapců. Správně odpovědělo 32, nesprávně 0. Tedy bylo dosaženo celkem **100 %** úspěšnosti u chlapců. Vzhledem k frekvenci tohoto pojmu ve společnosti se jedná o očekávaný výsledek.

Test 9. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 35 dívek. Správně odpovědělo 35, nesprávně 0. Tedy bylo dosaženo **100 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 26 chlapců. Správně odpovědělo 23, nesprávně 3. Tedy bylo dosaženo celkem **88,5 %** úspěšnosti u chlapců. Nelogický pokles znalostí u chlapců.

29. Exhibicionismus je odhalování na veřejnosti, především genitálií:

ano

ne

nevím

Tabulka č. 33: Exhibicionismus

Možnosti	8. ročník pretest		8. ročník posttest		9. ročník	
	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci
Ano	12 (40,0%)	11 (32,4%)	27 (87,2%)	29 (90,6%)	28 (80,0%)	22 (84,6%)
Ne	1 (3,3%)	5 (14,7%)	2 (6,4%)	2 (6,3%)	0 (0%)	1 (3,8%)
Nevím	17 (56,7%)	18 (52,9%)	2 (6,4%)	1 (3,1%)	7 (20,0%)	3 (11,6%)
Celkem žáků	30	34	31	32	35	26

Pretest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 30 dívek. Správně odpovědělo 12, nesprávně 1, nevím 17. Tedy bylo dosaženo **40,0 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 34 chlapců. Správně odpovědělo 11, nesprávně 5, nevím 18. Tedy bylo dosaženo celkem **32,4 %** úspěšnosti u chlapců. Udivuje neznalost tohoto pojmu. Jedná se o bezpečnost dětí, a tak jsem předpokládala, že již od útlého mládí budou vědět, o co se jedná. Zde se ukázalo, že odpověď nevím bych do testů neměla dávat. Žáci ji často zvolí, aby nemuseli příliš přemýšlet.

Posttest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 31 dívek. Správně odpovědělo 27, nesprávně 2, nevím 2. Tedy bylo dosaženo **88,2 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 32 chlapců. Správně odpovědělo 29, nesprávně 2, nevím 1. Tedy bylo dosaženo celkem **90,6 %** úspěšnosti u chlapců. Po probrání látky se znalosti skokově zlepšily.

Test 9. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 35 dívek. Správně odpovědělo 28, nesprávně 0, nevím 7. Tedy bylo dosaženo **80,0 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 26 chlapců. Správně odpovědělo 22, nesprávně 1, nevím 3. Tedy bylo dosaženo celkem **84,6 %** úspěšnosti u chlapců. Jednoznačně pozitivní vliv vzdělávání.

30. Je pravdivé tvrzení, že: „Pedofilie je sexuální náklonnost k dětem a je trestná?“

ano

ne

nevím

Tabulka č. 34: Pedofilie

Možnosti	8. ročník pretest		8. ročník posttest		9. ročník	
	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci
Ano	29 (96,7%)	30 (88,2%)	31 (100%)	32 (100%)	35 (100%)	25 (96,2%)
Ne	1 (3,3%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (3,8%)
Nevím	0 (0%)	2 (5,8%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
Celkem žáků	30	34	31	32	35	26

Pretest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 30 dívek. Správně odpovědělo 29, nesprávně 1, nevím 0. Tedy bylo dosaženo **96,7 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 34 chlapců. Správně odpovědělo 30, nesprávně 0, nevím 2. Tedy bylo dosaženo celkem **88,2 %** úspěšnosti u chlapců. Na rozdíl od předcházející problematiky exhibicionismu se právě pedofilie týká nejvíce bezpečnosti dětí, je tím pádem prioritou ve všech rodinách, proto tolik správných odpovědí.

Posttest 8. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 31 dívek. Správně odpovědělo 31, nesprávně 0, nevím 0. Tedy bylo dosaženo **100 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 32 chlapců. Správně odpovědělo 32, nesprávně 0, nevím 0. Tedy bylo dosaženo celkem **100 %** úspěšnosti u chlapců. Po probrání látky byly znalosti logicky stoprocentní.

Test 9. třída

Šetření se zúčastnilo celkem 35 dívek. Správně odpovědělo 35, nesprávně 0, nevím 0. Tedy bylo dosaženo **100 %** úspěšnosti u dívek. Šetření se zúčastnilo celkem 26 chlapců. Správně odpovědělo 25, nesprávně 1, nevím 0. Tedy bylo dosaženo celkem **96,2 %** úspěšnosti u chlapců. Očekávaný výsledek, předpokládala jsem, že toto budou znát. Lze vidět, že otázce bezpečnosti dětí je především v rodinách věnována velká pozornost a škola to vhodně doplní.

Závěr dotazníku: Pokud máte dojem, že můžete k dané problematice něco dodat, co není obsaženo v dotazníku, klidně tak učiňte v závěru testu.

Pretest 8. třída

Možnosti vyjádření využili pouze tři chlapci. Jejich příspěvek byl: "zavedl bych sex od 13 let..., sex od 13..." a nepochopitelný příspěvek "penis a vagina". Dívky se nevyjádřily vůbec.

Posttest 8. třída

Vyjádřil se pouze jeden chlapec, z dívek žádná. Vyjádření znělo: "Dejte mi za 1 s hvězdičkou".

Test 9. třída

Chlapec se nevyjádřil žádný, dvě dívky se projevily takto: "Ne, stačilo mi... Nemám ten dojem". Tady jsem byla zklamaná, neboť na základě diskuse po odevzdání testu jsem očekávala, že právě zde bude více vyjádření či se objeví více dotazů (nebo vůbec dotazy).

7.1 Splnění cílů, výzkumných otázek a ověření předpokladů

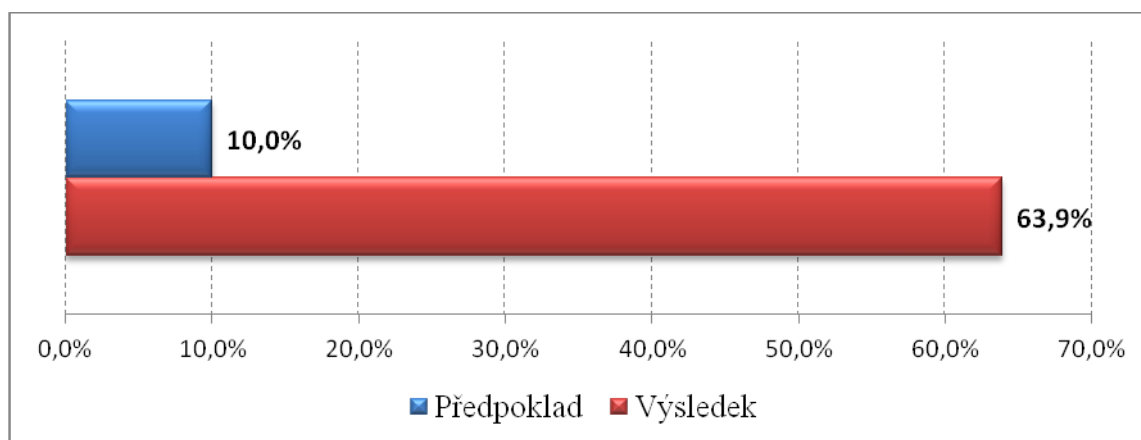
Hlavního cíle mé práce, tedy zjistit úroveň znalostí vybraných žáků 2. stupně ZŠ v oblasti lidské sexuality před a po výuce předmětu Výchova ke zdraví podle Školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání Brána do života na vybrané Základní škole v Dobříši, se mi podařilo dosáhnout. To vše za použití výzkumné otázky, která zněla: Jaká je úroveň znalostí vybraných žáků 2. stupně ZŠ v oblasti lidské sexuality? Ke splnění tohoto cíle jsem musela postupovat na základě dílčích cílů.

Dílčí cíl č.1: Zjistit, zda existuje rozdíl ve znalostech před a po výuce lidské sexuality v rámci předmětu Výchova ke zdraví podle Školního vzdělávacího programu Brána do života na vybrané ZŠ.

Výzkumná otázka č. 1: Existují rozdíly ve znalostech žáků 8. ročníků před a po probrání látky o lidské sexualitě?

Předpoklad č. 1: V pretestu u žáků 8. tříd bude minimálně 10% odpovědí z dotazníku správných.

Graf č. 1: Předpoklad č. 1

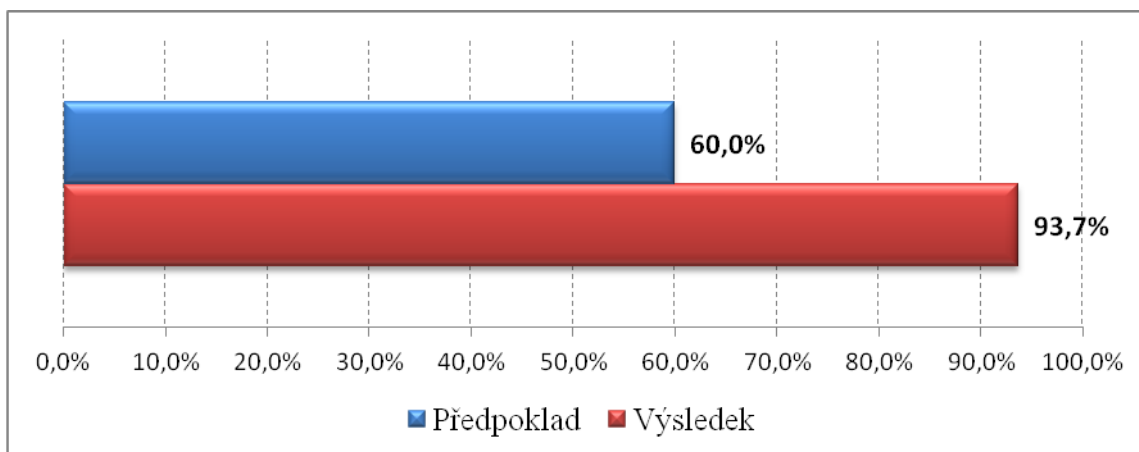

Výsledek 63,9% úspěšných odpovědí ukazuje, že jsem žáky špatně odhadla. Suma znalostí, kterou získali mimo oficiální školní výuku, byla daleko větší. Vliv rodiny, různých

vzdělávacích či zájmových organizací, školního kolektivu, party či médií všech druhů, se projevil vcelku razantně. Dílčí cíl a výzkumná otázka č. 1 byly splněny. Můj předpoklad č. 1 se ovšem nepotvrdil.

Předpoklad č. 1a: V posttestu u žáků 8. tříd bude minimálně 60% odpovědí z dotazníku správných.

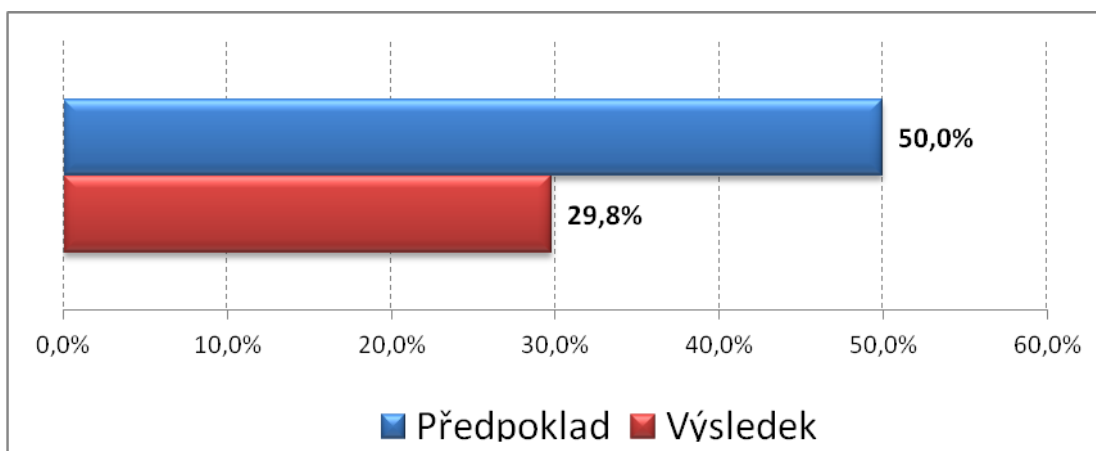
Graf č. 2: Předpoklad č. 1a

Výsledek 93,7% správných odpovědí je přímo skvělý. Ukazuje se, že respondenty problematika zaujala, umějí se v ní správně orientovat. Můj odhad byl podhodnocený, předpokládala jsem, že zejména otázky, které budou spíše v teoretické rovině, budou hůře zvládat. Můj předpoklad č. 1a se ovšem nepotvrdil.

Předpoklad č. 1b: Úroveň znalostí vybraných žáků 8. tříd v oblasti lidské sexuality před a po výuce se bude lišit minimálně o 50%.

Graf č. 3: Předpoklad č. 1b

Před výukou bylo 63,9% správných odpovědí. Po výuce narostl počet správných odpovědí na 93,7%. Nárůst správných odpovědí po probrané látce tedy činil 29,8%. Byl tedy nižší, než

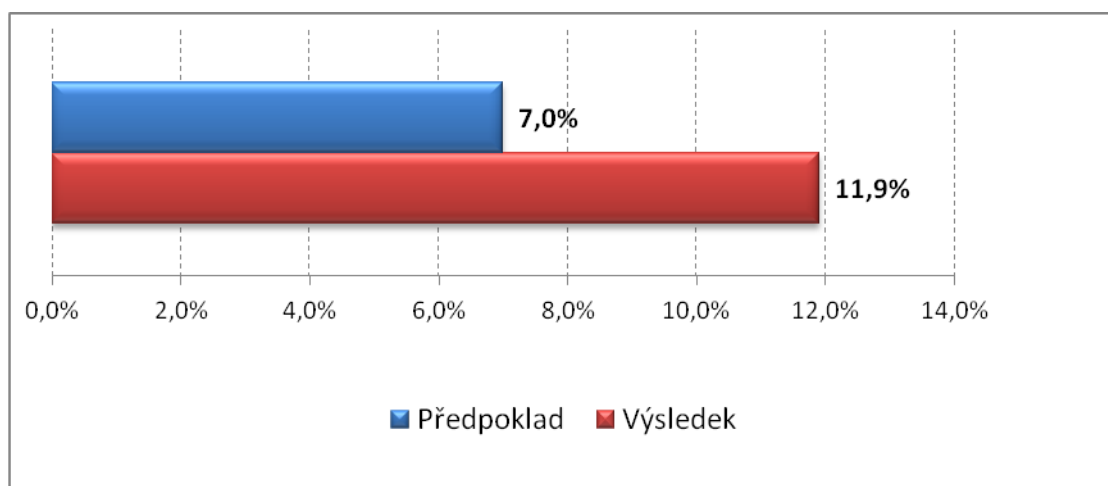
jsem předpokládala. Nebyl to ovšem výsledek neznalosti problematiky, ale naopak to bylo díky tomu, že znalosti žáků před výukou byly opravdu nečekaně vyšší. Výsledek dokazuje, že jsem byla přehnaně pesimistická. Můj předpoklad č. 1b se tedy nepotvrdil.

Dílčí cíl č. 2: Zjistit, zda existuje rozdíl ve znalostech mezi 8. a 9. ročníkem, kde se již Výchova ke zdraví neučí.

Výzkumná otázka č. 2: Jaký je rozdíl ve znalostech lidské sexuality mezi 8. a 9. ročníkem?

Předpoklad č. 2: Úroveň znalostí žáků mezi posttestem v 8. ročníku a 9. ročníkem v oblasti lidské sexuality bude minimálně o 7% nižší v neprospěch 9. ročníku.

Graf č. 4: Předpoklad č. 2

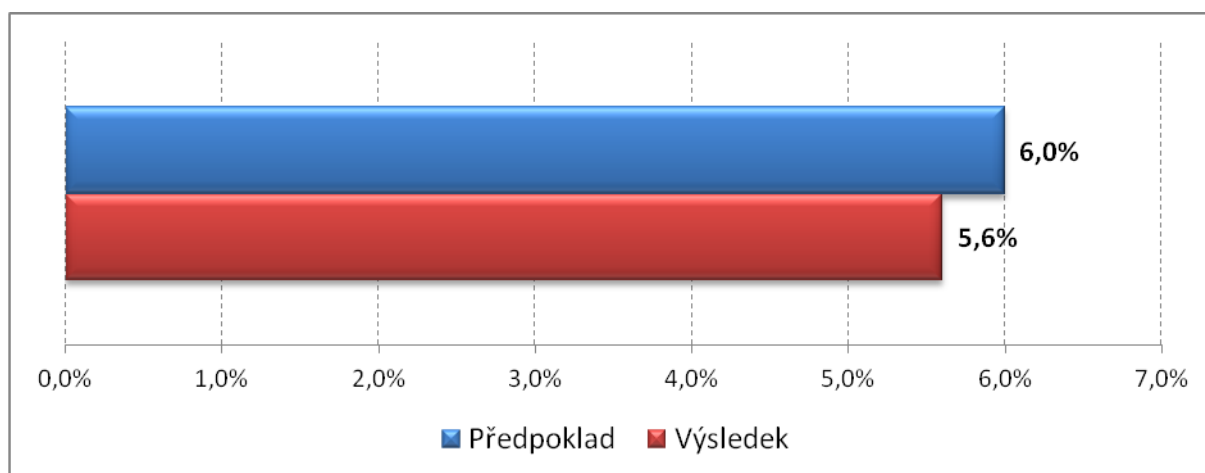
Výsledek znalostí 8. ročníků po probrané látce činil 93,7%. Naproti tomu výsledek znalostí 9. ročníků byl 81,8%. Rozdíl tedy byl 11,9%. Ukázalo se, že pokles znalostí u ročníku, který nemá v učebních osnovách Výchovu ke zdraví, byl podstatný. Příčiny tohoto poklesu hledám v určité laxnosti devátých ročníků k učení obecně. Navíc, a to je pro mě zklamáním, také v malé zodpovědnosti či zlehčováním problematiky lidské sexuality. Dílčí cíl a výzkumná otázka č. 2 byly splněny. Ovšem předpoklad č. 2 se nepotvrdil.

Dílčí cíl č. 3: Zjistit, zda se liší znalosti dívek a chlapců 8. a 9. ročníků vybrané ZŠ v oblasti lidské sexuality.

Výzkumná otázka č. 3: Liší se znalosti lidské sexuality u dívek a chlapců 8. a 9. ročníků?

Předpoklad č.3: Úroveň znalostí v oblasti lidské sexuality u chlapců a dívek 8. a 9. ročníků se bude lišit minimálně o 6%.

Graf č. 5: Předpoklad č. 3

Výsledek znalostí dívek 8. ročníků po probrané látce a 9. ročníků bez výuky předmětu Výchova ke zdraví činí 90,2%. Výsledek znalostí chlapců 8. ročníků po probrané látce a 9. ročníků bez výuky předmětu Výchova ke zdraví činí 84,6%. Rozdíl mezi dívkami a chlapci byl tedy 5,6% ve prospěch dívek. U tohoto srovnání se výsledek nejbližší přiblížil předpokladu. Dílčí cíl a výzkumná otázka č. 3 byly splněny. Ovšem předpoklad č. 3 se nepotvrdil.

Obecně lze konstatovat, že všechny dotazníky byly zpracovány tak, aby poskytly relevantní informace, i když se na některých z nich projevovala určitá nekázeň problémovějších žáků. To se nejvíce ukázalo u otázek, které byly polouzavřené (kombinované), kde často scházelo zdůvodnění.

Překvapující bylo, že ač jsem já i kolegové zdůrazňovali, že dotazník je anonymní, několik žáků ho podepsalo. Svědčilo to o určitém stereotypu, kdy jsou zvyklí všechny testy automaticky podepisovat či o určité nesoustředěnosti na formální stránku dotazníku. Příjemně mě překvapila vstřícnost a až dychtivost žáků vyzkoušet si své znalosti z tohoto, v jejich pubertálním období, jistě ožehavého tématu. Byl to odraz celkové velmi dobré úrovně výuky předmětu Výchova ke zdraví na naší škole. Zajímavé bylo i to, že po skončení vyučující hodiny a odevzdání testu se žáci shlukovali do skupinek podle pohlaví a diskutovali jednotlivá témata a odpovědi. To opět ukázalo zájem o danou problematiku, která ovšem nekorespondovala s absencí zdůvodnění. Zklamaná jsem naopak byla, že nevyužili možnosti volného vyjádření nebo dotazů v závěru testu. Na základě diskuse po odevzdání dotazníku jsem očekávala, že právě zde bude velký zdroj inspirace pro další zlepšení výuky. Obdobně tomu tak bylo u otázek, kde bylo nutné doplnit zdůvodnění. Tam se vyjadřovali minimálně. Ukazuje to snad, že žáci nemají o předmět Výchova ke zdraví zájem nebo nemají požadované znalosti na úrovni?

Domnívám se, že nikoli. Možná otázek bylo příliš mnoho, takže je to zahltilo. Prostě vyplnili jen to, co museli, nic navíc. Dotazník formou testu mimo jiné ukázal, že zadávat otevřené otázky s možností odpovědi "nevím" není taktické. Protože hlavně u žáků 9. ročníků vítězí pohodlnost a cestou nejmenšího odporu je odpovědět "nevím". Zajímavou otázkou bylo, zda na typicky ženskou problematiku odpovídala správně děvčata a chlapci byli zase většími odborníky na mužskou problematiku. Analýza odpovědí ukázala, že tomu tak nebylo. Chlapci obecně odpovídali hůře než dívky a prohlubovalo se to zejména v případě spíše teoretických otázek.

7.2 Doporučení pro praxi

Co se týká zpětné vazby pro další výuku, závěry mé práce ukazují, na jakou problematiku se musím v budoucnu zaměřit. Konkrétně je určitě nutné věnovat pozornost i zdánlivě jednoduché problematice. Projevilo se to v ne moc příznivých výsledcích hned u první, vlastně nejjednodušší otázky týkající se plánovaného rodičovství. Otázka byla velmi jednoduchá, a proto mě udivilo, že chlapci i dívky (i když měli ještě před výukou) neodpověděli vlastně na sto procent. Po probrání látky bylo vše již v pořádku a ukázalo se, že výuka na naší škole probíhá správně. Příjemným překvapením naopak bylo, že středně těžkou otázku týkající se délky těhotenství odpověděli respondenti velmi dobře. Předpokládala jsem, že úspěšnost bude pod 8%, neboť se jedná o otázku z kategorie, již bych nazvala teoretickou, o typ otázky, kterým žáci nevěnují příliš pozornosti.

Pro další výuku na naší škole budu rozhodně věnovat důraz na výuku správného používání prezervativů. A to hlavně z toho důvodu, že u otázky, jestli lze používat prezervativ opakovaně, výrazně kleslo procento správných odpovědí u chlapců 9. ročníku. To je velmi varující. Navíc zdůvodnění odpovědí "nevím" argumentem: "nezajímám se o to..." neukazuje na velkou míru zodpovědnosti chlapců v rámci přípravy na sexuální život. Vzhledem k tomu, že to považuji za vážnou věc, tak to pro mou výuku znamená zaměřit se na tuto problematiku a zdůraznit správnou funkci a v neposlední řadě na dosažitelnost.

Velkou mezeru odhalil test zabývající se mužskou antikoncepcí. Zde respondenti nejvíce tápali, jejich odpovědi ukázaly, že mají pojem antikoncepce přiřazen pouze k ženě, nikoliv k muži. Zdůvodnění bylo: "je to zbytečné...muži nemůžou mít děti...to je jen u žen...muž nemůže otěhotnět...ještě jí nevyrobili...muselo by to zabít všechny spermie..." Ukázalo se, že v rámci Výchovy ke zdraví je prezentován prezervativ (kondom) jako jediný druh pánské ochrany. Žádný jiný typ ochrany se nezmiňuje. Zde určitě rozšířím výuku i přes riziko, že to bude pro žáky trochu složitější.

U otázek zabývajících se riziky těhotenství u dětí a mladistvých bylo poznat, že jsou si rizika těhotenství u dětí a mladistvých vědomi. Problém byl ve velkém množství odpovědí typu - nevím. Projevilo se to zejména u žáků 9. ročníků. Ze zkušeností ovšem přikládám tento stav jejich obecné neochotě cokoli vypisovat a vysvětlovat. Nicméně, je zde potřeba zlepšit výuku a učinit ji zajímavější, protože ani výsledky po probrání látky v 8. ročníku nebyly, vzhledem k závažnosti problematiky, moc povzbuzující.

Když dívky menstrují, mohou otěhotnět? Toto byla snad nejsložitější otázka v dotazníku, se kterou si nevědí rady často i dospělí. Není divu, že dívky i chlapci v pretestu nejvíce chybovali. Znalost této důležité problematiky se nezlepšila ani po probrání látky. To je varující. Perličkou bylo vyjádření jedné dívky: "nepamatuji si to." Alarmující bylo procento nesprávných odpovědí především u nejstarších žáků, kteří již začínají v některých případech sexuálně žít. Proto budu při výuce věnovat této problematice opravdu velkou pozornost a zdůrazním správnou odpověď.

Některá témata žáky vyloženě nezajímají. Viz správné názvy pro pohlavní hormony, kde byla značná chybovost. Chlapci zaměňovali ženský pohlavní hormon progesteron za vaječníky, u dívek to bylo kupodivu totéž. Co se týká mužského pohlavního hormonu, opět nejvíce chyb bylo v záměně testosteronu za sperma, a to jak u chlapců, tak u dívek. Vzhledem k tomu, že znalosti se podstatně nezlepšily ani po probrání látky, musím tomu věnovat zvýšenou pozornost.

Byly doby, kdy po vyslovení slůvka HIV - AIDS každý věděl, o co jde a jak se chránit. Jak nám ukázaly výsledky dotazníků, správných odpovědí na otázku, zda hormonální antikoncepce chrání před infekcí HIV, před probráním látky nebylo mnoho, dokonce u děvčat převažovaly nesprávné. Pozitivem byly vcelku zasvěcené komentáře u správných odpovědí. Ukazuje se, že HIV už není takový „strašák“ jako ještě před pár lety. Zejména u chlapců pozorujeme klesající zájem. To je varující. Navíc se zde projevuje i určitá laxnost 9. ročníků k problematice jako takové, o čemž svědčí komentář ve stylu: "nevím, nezkoušel jsem to..." Tady je nezbytná důsledná nutnost zdůraznění nebezpečnosti a stále aktuálnosti této těžké pohlavní nemoci.

Důležitost znalostí, co se týká pohlavně přenosných chorob, potvrzují i odpovědi na další otázku z tohoto okruhu. Zejména nepoučená mládež vykazuje podstatnou chybovost. Ukazuje se, že některé pohlavní nemoci, jako je syfilis či kapavka upadají do zapomnění. Po probrání látky se znalosti zlepšily, ale výsledky u 9. ročníků ukázaly, že přece jen v některých konkrétních pohlavních nemocech dochází k nepřesnostem. Při budoucí výuce musím zdůraznit i nebezpečnost takových "lehkých nemocí" jako třeba kapavky.

Některé pojmy, jako například promiskuita, žáci v pretestech téměř neznali. Po probrání látky se sice znalosti zlepšily, ale opět u 9. ročníků nastal pokles. Otázky spíše teoretického druhu prostě nikoho příliš nezajímají. Navíc se ukázalo, že zadávat otázky s možností odpovědět "nevím" není úplně dobré. Žáci je využijí jako snadnou odpověď bez nutnosti přemýšlení.

Naprosto nečekaný pozitivní výsledek u chlapců v pretestu jsem zaznamenala u pojmu incest. A stejně nevysvětlitelný pokles správných odpovědí u chlapců 9. ročníků. Tato skutečnost byla evidentní a nepodařilo se ji zdůvodnit. Výuka by měla akcentovat prohloubení speciálně těchto teoretických pojmů, neboť se týkají bezpečnosti mladistvých.

Bezpečnosti dětí se také týkala otázka - co je exhibicionismus. Předpokládala jsem, že už v pretestu budou žáci vědět, oč se jedná. Udivila mě jejich neznalost. Vždyť jde o bezpečnost dětí, a tak jsem se domnívala, že již od útlého mládí budou zejména od rodiny poučeni. Po probrání látky se znalosti skokově zlepšily. I v 9. ročnících byly na vysoké úrovni. Nicméně je třeba zvýšit pozornost při další výuce.

V případě některých otázek týkajících se vývoje člověka, se ukázaly určité nedostatky vyplývající z neumění aplikace znalostí získaných v jiném předmětu. Například v 5. ročníku předmět Přírodověda či v 8. ročníku Přírodopis, konkrétně v sekci Biologie člověka. Je to jasný signál i pro nás pedagogy, abychom toto propojení zdůraznili.

8. Závěr

Bakalářskou prací jsem chtěla přiblížit problematiku lidské sexuality na základě analýzy znalostí dospívajících žáků na 2. stupni základní školy. Vzhledem k tomu, že učím na základní škole předmět Výchova ke zdraví, je mi to velice blízké.

V teoretické části jsem analyzovala co nejvíce relevantních informací na dané téma z dostupné literatury. Dále jsem se dopodrobna věnovala Školnímu vzdělávacímu programu a jeho konkretizaci pro naši základní školu v Dobříši.

V praktické části jsem se zaměřila na žáky 8. a 9. ročníků vybrané základní školy. Formou pretestového dotazníku jsem zjistila, jaké jsou znalosti žáků osmých tříd v oblasti lidské sexuality ještě před nabytím předepsaných znalostí ve škole. Druhé dotazníkové kolo – posttest - proběhl u těchto 8. ročníků po probrání učební látky. U žáků 9. třídy, kde se již lidská sexualita neprobírá, jsem opět dotazníkem zjistila, kolik vědomostí si žáci zapamatovali z předcházejícího ročníku, dále jaký existuje rozdíl ve znalostech mezi 8. a 9. ročníkem a jak se liší znalosti chlapců a dívek.

Jako výzkumný nástroj jsem použila dotazník. Bylo vyplněno celkem 188 dotazníků (pretestů 8. tříd 64 kusy, posttestů 8. tříd 63 kusy, testů 9. tříd 61 kus). Důvodem nevyplnění jednoho posttestu byla dlouhodobá nepřítomnost žáka ve škole. návratnost byla v jednotlivých ročnících 100%.

Výsledky dotazníkového šetření ukázaly až na výjimky vysokou úroveň znalostí. Potvrdily zejména strmý nárůst znalostí po probrání látky, což bylo logické. Potvrdily také naopak klesající penzum znalostí při ročním odstupu od výuky. Pregnantní to bylo zejména při odpovědích na spíše teoretické otázky. To sice nepotěšilo nás pedagogy, ale na druhou stranu bylo dobré, že, co se týká znalostí lidské sexuality majících za negativní následek třeba nechtěné otěhotnění nebo bezpečnost člověka či nebezpečí nákazy pohlavními nemocemi, žáci ukázali, že přehled mají.

Ještě před zahájením realizace praktické části, tedy před rozdělením dotazníků, jsem předpokládala výsledky znalostí. Zatímco cíle práce se mi podařilo splnit, u předpokladů se ukázalo, že znalosti žáků jsem hodně podcenila. Ale nejsem z toho zklamaná, naopak jsem hrdá, že frekventanti naší základní školy (až na výjimky) toho o této citlivé problematice tolik vědí.

Přínosem bakalářské práce je právě podrobné a vypovídající zjištění úrovně znalostí v oblasti lidské sexuality vybraných žáků 2. stupně základní školy, na které působím. Celkem 188 vyplněných dotazníků dává vcelku solidní přehled o úrovni dané problematiky.

Důležitým závěrem bylo také to, že se ukázaly oblasti, kde je nevyhnutelně nutné výuku zkvalitnit.

První pozitivní realizace výsledků bakalářské práce se projevily při přípravě tohoto předmětu na příští ročník, kdy já i moje kolegyně jsme upnuly pozornost na konkrétní oblasti, kde se ukázaly největší nedostatky.

9. Seznam použitých informačních zdrojů

- KOLEKTIV AUTORŮ. 2004. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. Praha : VÚP. ISBN nevedeno.
- KOLEKTIV AUTORŮ. 2009. *Sexuální výchova - vybraná témata, Výchova ke zdraví, Příručka pro učitele*. Praha : MŠMT ve spolupráci s VÚP v Praze. ISBN nevedeno.
- KOLEKTIV AUTORŮ. 2013. *Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání Brána do života*. Dobříš : Základní škola Dobříš, Komenského nám. 35, okres Příbram. ISBN nevedeno.
- PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. 2003. *Pedagogický slovník*. Vyd. 4., aktualiz. Praha : Portál. ISBN 80-7178-772-8.
- ŠULOVÁ, Lenka a kol. 2011. *Výchova k sexuálně reprodukčnímu zdraví*. Praha: Maxdorf. ISBN 978-80-7345-238-4.
- UZEL, Radim. 2006. *Sexuální výchova*. Praha : Vzdělávací institut ochrany dětí. ISBN 80-86991-69-5. [online] [cit.2014-12-05] Dostupné z <http://www.viod.cz/editor/assets/download/publikace/sex%20vy.pdf>
- Výbor na obranu rodičovských práv. 2009. *Nový informační leták VORPu*. [online] [cit.2014-12-02] Dostupné z http://www.vorp.cz/media/files/b69fee2bfbfd398e4440a8f85fb4fd909/letak_vorp_20110322_web.pdf
- WIESS, Petr a kol. 2005. *Sexuální zneužívání dětí*. Praha : Grada Publishing. ISBN 80-247-0929-5.
- WEISS, Petr. 2010. *Sloupky o sexu*. Praha : Mladá fronta. ISBN 978-80-204-2188-3.
- ZVĚŘINA, Jaroslav, UZEL, Radim, KOUBEK Karel. 2001. *Sex, církev a politika*. České Budějovice : Karel Koubek. ISBN 80-238-6838-1.
- ZVĚŘINA, Jaroslav. 2003. *Sexuologie (nejen) pro lékaře*. Brno : Cerm. ISBN 80-7204-264-5.